

Profitti

TALOUS & TILINTARKASTUS

2.2019

Työ- ja elinkeino-
ministeriön osastopäällikkö

ANTTI NEIMALA

Kilpailukykyä ja
yhteiskuntavastuuta

Kohti tarkoituksen-
mukaisempaa tarkastusta

Tapaksia ja
asiakasymmärrystä

Laatumielikuva on
tehokas kannustin

Tilkkarin potentiaalista
100 % käyttöön

Osaamisen kehittämisen **RATKAISUT**

ST-Akatemian osaamistarjotin tarjoaa monipuolisia ja ajankohtaisia aiheita talouden ammattilaisille. Valitse sinulle sopivimmat ja tarpeellisimmat osaamisen kehittämisen ratkaisut julkaisu- ja koulutusvalikoimastamme.

ONLINE- JULKAISUT JA PAINETUT KIRJAT

- Tilinpäätös mallit
- Käytännön arvonlisäverotus
- Taloushallinnon säädökset
- Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä
- IFRS-standardit
- Kansainväliset tilintarkastusalan standardit
- Kiinteistöjen arvonlisäverotus
- Säätiön toiminta ja talous
- Konsernitilinpäätöksen erityiskysymyksiä
- Kirjanpitolaki - normeista käytäntöön
- Tilintarkastajan raportointi
- Yritysvastuu - raportointi- ja laskentaperiaatteet
- Kansainvälisen kaupan arvonlisäverotus
- Rahoituslaskelma

LÄHI- JA ETÄ- KOULUTUKSET

- IFRS-standardit - Johdanto ja Jatko, 9/2019
- Yritysjärjestelyt - verotuksen, osakeyhtiölain ja kirjanpidon näkökulmista, 9/2019
- Rahoitusinstrumenttien kirjanpitokäsittely ja esittäminen tilinpäätöksessä - kirjanpitolain mukaiset säännökset 9/2019
- IFRS-klinikka 9/2019
- Yrityksen arvonmääritys - mitä, miksi, miten? 10/2019
- Yrityksen taloudellisen suorituksen analysointi - strategian onnistuminen, luottoriski ja omistaja-arvo 10/2019
- Konsernitilinpäätöksen laadinta ja erityiskysymyksiä 11/2019
- Pysyvät vastaavat ja poistoero, varaukset sekä vaihto-omaisuuden arvostus - kirjanpidon kiperiä kysymyksiä 11/2019
- Koulutustapahtuma: Tilinpäätäjä 2019, 12/2019

Poimintoja
SYKSYN
tarjottimeltamme

VIDEO- KOULUTUKSET

- Tilinpäätös 2019 (sis. osakeyhtiö, konserni ja IFRS-konserni)
- Osakeyhtiön tilinpäätös 2019
- Konsernitilinpäätöksen laadinta 2019
- IFRS-tilinpäätös 2019
- Yritysverotus 2019
- Yritysjärjestelyt

Seuraa ST-Akatemian osaamistarjotinta verkkosivuiltamme www.stakatemia.fi.

Miehellämme autamme sinua osaamisen kehittämisen asioissa.

CARITA MÄKINEN

Osaamisen kehittämisen päällikkö
carita.makinen@suomentilintarkastajat.fi

TUIJA NIEMELÄINEN

Osaamisen kehittämisen asiantuntija
tuija.niemelainen@suomentilintarkastajat.fi

TIINA VÄLIKANGAS

Osaamisen kehittämisen asiantuntija
tiina.valikangas@suomentilintarkastajat.fi

22

Väärinkäytösten tutkimisessa tarvitaan myös sosiaalista älykkyyttä kertovat Tytti Saarinen ja Viivi Lajunen

18

Intohimona tilintarkastus – elämäntyöstä palkitut Yrjö Tuokko ja Veijo Riistama

38

Kolme ratkaisuehdotusta pienten yhteisöjen tilintarkastuksen haasteisiin

4 Onnittelemme!

5 Pääkirjoitus

Tarkoituksenmukaisuuden lähteillä

6 Avoimempaa ja rohkeampaa virkamiestyötä

Haastattelussa Antti Neimala

10 Tarkoituksenmukaisempaa tarkastusta – vaihtoehdoksi yleisluonteinen tarkastus

JARKKO RAITIO

13 Pitkä tuloslaskelma antaa kattavan kuvan yrityksen taloudesta

VILLE KAUPPI

16 Laaduntarkastus – kurkistus tulosten taakse

RISTO RUUSKA

17 Puheenvuoro

Tilkkarin potentiaalista 100 % käyttöön

PAULA ROIMA

18 Tilintarkastusalaa pitkällä perspektiivillä

21 Näkökulma

“Accountants can save the world”

MARIA GRÖNROOS

22 Forensiikan Charlien enkelit

26 Vastuullisuus on tilintarkastajan DNA:ssa

RIITTA LAINE

30 Kolumni

Laatumielikuva on tehokas kannustin

KIM ITTONEN

31 Lakinurkka

Sama työ, eri säännöt?

RISTO RUUSKA

33 Uutta kaupparekisterilakia valmistellaan

JYRI OKSANEN

36 Kulisseissa

Tapaksia ja tastingiä Tampereella

PAULA HÄMÄLÄINEN

37 Tilien välistä

38 Pienten yhteisöjen tilintarkastuksen haasteisiin tartuttu

RIITTA LAINE

43 Tarkastukset laadun tukena ja takeena

ARI LAHDENKAUPPI

§

32

Uutta kaupparekisterilakia valmistellaan

4

Onneksi olkoon!

Onnittelemme!

Jokakeväinen ilonaiheemme on jalkaa Edwin Sederholmin rahastosta kolme apurahaa ansioituneille tilintarkastusalan korkeakouluopiskelijoille. Tänä keväänä saimme peräti kymmenen apurahahakemusta.

Kolme tutkielmaa erottui ajankohtaisuudellaan ja merkittävyydellään selvästi muista:

Pauli Huuskosen ja **Tiia Lehikoisen** opinnäytetyö, **Alina Mustapirtin** opinnäytetyö ja **Venla Penttisen** pro gradu -tutkielma.

Edwin Sederholmin apurahan saajat

- **Pauli Huusko ja Tiia Lehikoinen:** XBRL-muotoisen tiedon hyödyntäminen tilintarkastuksessa
- **Alina Mustapirtti:** Mikroyritysten tilintarkastuspakosta luopumisen mahdolliset vaikutukset
- **Venla Penttinen:** Tilintarkastuksen laatu ja laadunvalvonta pk-tilintarkastusyhteisöissä toimivien tilintarkastajien näkökulmasta

Onnittelemme lämpimästi apurahan saajia!

P.S. Apurahojen saajat kertovat tutkimustuloksistaan lisää ensi syksyn aikana. Seuraa siis yhdistyksen uutisia.

Tarkoituksen- mukaisuuden lähteillä

Uusi hallitus on valittu niin Suomelle kuin yhdistyksellekin. Valtakunnan tasolla keskusteluja on käyty muun muassa siitä, miten kansalaisille ja yrityksille turvataan hyvät ja kilpailukykyiset olosuhteet.

Antti Neimala korostaa haastattelussaan tasapainoilua kilpailukyvyyn ja suojatarpeiden välillä. Sääntelyä on sujuvoitettava, ei välttämättä purettava. Tätä samaa tavoitellaan parhaillaan työ- ja elinkeinoministeriön työryhmässä, jossa mietitään kevyemmän tarkastuksen edellytyksiä mikroyrityksille.

Itse en kuitenkaan puhuisi kevyemmästä, vaan tarkoituksenmukaisemmasta tarkastuksesta. On järkevää sujuvoittaa ja suhteuttaa toimintaa, jos siihen on mahdollisuus luotettavuuden tai laadun kärsimättä. Me Suomen Tilintarkastajissa näemme, että yleisluonteinen tarkastus olisi tarkoituksenmukainen vaihtoehto mikroyrityksille – tilintarkastuksen rinnalle tietenkin.

Tarkoituksenmukaisuutta haetaan myös kansainvälisellä tasolla. Alan globaalin kattojärjestön alaisuudessa toimiva IAASB-komitea pohtii parhaillaan kansainvälisten tilintarkastusalan standardien soveltuvuutta ”vähemmän monimutkaisten” tilinpäätösten tarkastamiseen. Tarjolla on kolme erilaista ratkaisuvaihtoehtoa, joihin toivotaan laajasti kommentteja syksyyn mennessä. Olkaamme siis aktiivisia!

Sekä kotimaassa että kansainvälisillä areenoilla haetaan ratkaisuja samoihin kysymyksiin. Hieman eri kulmista, mutta samoin periaattein. Suunta on oikea, tarkoituksenmukaiset vaihtoehdot hyödyttävät sekä yrittäjiä että tilintarkastajia.

Työ jatkuu syksyn kuluessa molemmilla areenoilla. Sitä ennen on kuitenkin tarkoituksenmukaista hellittää hetkeksi, istahtaa laiturinokkaan ja nauttia auringosta.

Rentouttavaa kesää kaikille Profiitin lukijoille!

SANNA ALAKARE
päätoimittaja

Twitter @SannaAlakare
LinkedIn Sanna Alakare

Profiitti on kolme kertaa
vuodessa ilmestyvä jäsen-
ja sidosryhmälehti.

Avoimempaa ja rohkeampaa VIRKAMIESTYÖTÄ

Antti Neimalalla on pitkä ura elinkeinoelämän keskusjärjestöissä. Viime syksynä hän aloitti työ- ja elinkeinoministeriön osastopäällikkönä ja kehuu työn ministeriössä olevan paljon aiempia vuosia dynaamisempaa. Marjukka Kähönen Kuvat Aki Rask

Vaikka **Antti Neimala** on ollut työssään työ- ja elinkeinoministeriössä alle vuoden, ministeriön toimintatavat ja prosessit hän tuntee pitkältä ajalta. Neimala on osallistunut lukuisiin ministeriön lainvalmisteluhankkeisiin ja neuvottelukuntiin aiemmissa tehtävissään Elinkeinoelämän keskusliitossa, Keskuskaupparissa sekä Suomen Yrittäjissä.

Kokemusta Neimalalla on myös 1990-luvulta kauppa- ja teollisuusministeri **Pekka Tuomiston** sekä oikeusministeri **Jussi Järventauksen** erityisavustajana.

- Erityisavustajan työ antaa todella nopeasti ja tehokkaasti hyvän käsityksen siitä, miten valtioneuvosto poliittisena päätöksentekojärjestelmänä toimii. Tämä kokemus on auttanut kaikissa niissä töissä, joita olen sen jälkeen tehnyt.

Neimalan vastuulla on TEM:n Työllisyys ja toimivat -markkinat osasto. Osastossa työskentelee 90 henkilöä, suurin osa vaativissa asiantuntijatehtävissä. Tehtäväkenttä on laaja.

- Pääasiallisia sisältövuosia meillä on neljä: yrityslainsäädäntö ja sisämarkkinat, kotouttaminen ja maahanmuutto -kysymykset, kilpailulliset markkinat ja markkinoiden toimivuus sekä työpolitiikka ja työnlainsäädäntö. Lisäksi vastaamme sääntelyn kehittämistoimista.

Tasapainoita kilpailukyvyyn ja suojatarpeiden välillä

Neimala kuvaa lainsäädäntöä kokonaiskehikoksi, joka tarjoaa puitteet yritysten kilpailukykyiselle toiminnalle,

mutta huomioi samalla kaikki työntekijöiden, ympäristön ja kuluttajien perustellut suojatarpeet.

- Kun yritykset ja yrittäjät menestyvät, talous voi hyvin, ja kansa saa laadukkaita palveluja kohtuulliseen hintaan.

- Yritysten yhteiskuntavastuuseen suhtaudutaan Suomessa vakavasti. Yritysten ei tule saada perusteetonta kilpailuhyötyä sillä, jos ne toimivat alle yhdessä sovitujen standardien. Esimerkiksi harmaan talouden kitkemiseksi Suomessa on tehty paljon työtä.

Sääntelyä Neimala toteaa Suomessa olevan ihan riittävästi.

- Sipilän hallitus asetti tavoitteeksi sääntelyn sujuvoittamisen, mikä oli hyvä tavoite. Se ei kuitenkaan tarkoita samaa kuin sääntelyn purkaminen. Onhan sääntely tärkeää myös esimerkiksi yritysten välisen neutraalin kilpailutilanteen ylläpitämisessä.

Vuoden alussa mediassa nousi esiin huoli hoivayhtiöiden laadusta. Neimalan näkemyksen mukaan hoiva-ala on jo itsessään niin sensitiivinen ala, että vastuullisuuden pitäisi alan yrityksillä korostua.

- Sääntelyjärjestelmä alalla on kattava ja julkinen sektori on vahvasti hoivapalveluiden järjestämisvastuussa. Ehkä siellä on ollut jonkinlaista epäselvyyttä roolituksessa. Hoivapalveluiden järjestämisvastuu on selkeästi julkisella sektorilla ja silloin julkisella sektorilla on keinot myös puuttua epäkohtiin.

Neimala arvioi vastuullisuuden kulkevan Suomi-brändin mukana, vaikka toteakin, ettei ole olemassa mitään yksiselitteistä vastuullisuu-

*Antti Neimala korostaa, että yritysten yhteiskunta-
vastuuseen suhtaudutaan
Suomessa vakavasti.*

8

Henkilökuva

Kuka?

Antti Neimala

- Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari
- Työuraa Elinkeinoelämän keskusliitossa, Keskuskauppakamarissa, Suomen Yrittäjissä (yli 15 vuotta) ja Kilpailu- ja kuluttajavirastossa 2017–2018
- Elokuusta 2018 lähtien työ- ja elinkeinoministeriössä osaston päällikkö, ylijohtaja
- Perheeseen kuuluu vaimo, tytär ja kaksi koiraa
- Harrastukset: mökki, kuntosali, lenkkeily, moottoripyöräily

den määritelmää. Joka tapauksessa vastuullisuuden merkitys markkinoilla on kasvanut, ja suomalaiset yritykset pärjäävät vertailussa hyvin.

– On vaikea nähdä, että olisi enää edes olemassa kasvuhaluja yrityksiä, joiden toimintastrategiaan vastuullisuus ei liittyisi.

Markkinat muuttuvat, toimintatapojen pitää muuttua myös

Suomalaisesta elinkeinoelämästä puhuessaan Neimala viittaa usein EU:hun, kansainväliseen sääntelyyn ja muutuviin markkinoihin. Markkinoilla tapahtuu jatkuvasti luovaa tuhoa, joka vie markkinoita eteenpäin. Esimerkiksi jakamistalous ja alustatalous etenevät siinä missä vastuullisuuskin. Myös sääntelytarpeet muuttuvat.

– Kansainvälisen kilpailun tasolla meidän on tärkeä muistaa, että olemme osa EU:ta. Meidän pitää pystyä vaikuttamaan EU:n sääntelyratkaisuihin mahdollisimman tehokkaasti, jotta käytännön vaikutukset olisivat Suomessa myönteisiä.

Digitalisaation piiristä voisi nousta myös uusia suomalaisia vientikärkiä, mutta Neimala toppuuttelee, että tärkeämpää on se, miten viranomaiset voisivat rakentaa yrityksille sellaisia porkkanoita, joilla digitalisaatioastetta saataisiin kasvatettua. Keskustelu digitalisaatiosta palautuu ministeriön perustehtävään.

Taloushallinnon digitalisaation esteet on jo poistettu.

– Jos puhutaan taloushallinnon digitalisaatiosta, niin digiraportoinnin esteet on jo poistettu. Mutta eihän julkisen sektori voi liian pitkälle määrit-

tää, miten vaikka yritysten taloushallinnon digitalisaation pitäisi edetä.

Neimala painottaa, että fokus taloudellisen raportoinnin ja taloushallinnon digitalisaatiossa pitää olla yrityksissä. Yrityksen pitää saada digitalisoidusta datasta hyötyä toimintansa suunnitteluun, rahoitukseen ja kannattavuuden seurantaan.

– Ei meidänkään toiminnan ensisijainen tavoite ole viranomaisraportoinnin tehostuminen.

Suomessa ollaan Neimalan mukaan ihan viisaasti varovaisia siinä, ettei kategorisesti lähdetä velvoittamaan yrityksiä hoitamaan asioita digitaalisesti. Kaikilla ei ole siihen valmiuksia ja niiden hankkiminen maksaa.

– Tietysti on mietittävä, missä kohtaa mennään jonon viimeisten tahdissa ja milloin taas julkisen toimijan, lainsäätäjän ja viranomaisen vastuulla on huolehtia siitä, että pysytään kehityksen eturintamassa.

Tilintarkastuksen tulevaisuus

Tilintarkastajan työn peruslähtökohdan Neimala arvioi pysyvän samana muuttuvassa maailmassa.

– Tilintarkastaja on ensisijaisesti olemassa omistajaa varten, eli selvittämässä miten yrityksen johto toimii. Tämä rooli varmaankin säilyy, vaikka Suomessa yritysten absoluuttinen vähemmistö onkin niitä yrityksiä, joissa omistaja ja johto eivät olisi samoissa käsissä.

Neimala toteaa, että tilintarkastajan työhön linkittyä luontevasti muitakin funktioita, kuten yhteiskunnallisten

etujen valvontaa, mitä kautta myös yritys vastuun osuus korostuu. Hän varoittaa kuitenkin, että tilintarkastajista ei saa tulla mitään yleispoliiseja yrityksiin.

Tulevaisuudessa digitalisoituminen helpottaa entisestään tilintarkastajien ja taloushallinnon ammattilaisten työtä ja manuaalisen työn vähetessä vapauttaa heitä keskittymään olennaisempiin kysymyksiin.

- Varsinaisen lisäarvotyön osuus kasvaa. Tähän tietysti liittyy meidän osalta se, että viranomaisjärjestelmien pitäisi toimia mahdollisimman tehokkaasti, jotta viranomainen ei aiheuta yrityksille tarvetta ylimääräisiin kustannuksiin.

TEM:n työryhmä miettii kevyemmän tilintarkastuksen mahdollisuuksia

Osana sääntelyn sujuvoittamista TEM harkitsi viime vuonna tilintarkastuskynnyksen nostamista pienillä yrityksillä. Poliittinen taho päätyi kuitenkin siihen, että rajoja ei nosteta.

Kevennettyyn tarkastukseen kiinnitettiin lausuntokierroksella voimakasta huomiota, ja vuoden 2019 alussa TEM asetti työryhmän selvittämään, voidaanko pienempiä yrityksiä varten luoda jonkinlainen kevennetty tarkastusjärjestelmä, joka ei olisi taloudellisesti yhtä raskas kuin varsinainen tilintarkastus.

- Viime vuoden valmistelu tehtiin virkamiestyönä. Nyt mukaan kutsuttiin laajasti ulkoisia sidosryhmiä, joita asia koskee ja kiinnostaa, jotta kaikki saavat äänensä varmasti kuuluviin.

Työryhmässä on yhteensä 16 jäsentä sekä sihteeri. Myös tilintarkastusala on mukana.

- Työryhmä on lähtenyt vastikään liikkeelle, joten vielä ei voi sanoa mitään siitä, mihin päädytään. Joka tapauksessa on selvää, että Suomessa tilintarkastusrajat ovat merkittävästi alemmalla tasolla kuin EU:ssa keskimäärin. Kaiken kaikkiaan EU:n lainsäädännön ja politiikan puolelta tulee paineita siihen, että pienten yritysten tämänkaltaisia velvoitteita pitäisi harkita uudelleen ja keventää siinä, missä se on mahdollista.

Maailmalta löytyy erilaisia esimerkkejä kevennetyistä vaihtoehtoista. Työryhmä käy näitä vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia huolellisesti läpi. Tavoitteena on luonnollisesti mahdollisimman tasapainoinen esitys, joka huomioi eri toimijoiden intressit.

- Asiaan vaikuttaa kohdeyritysten tarpeiden lisäksi tilintarkastusalan sekä rahoittajien intressit, suomalaisen taloudellisen raportoinnin luotettavuus, kansainvälisten tilintarkastusstandardien merkityksen kasvu ja edellä mainittu EU:n paine. Monta asiaa pitää ottaa huomioon.

Työryhmän on määrä saada työnsä päätökseen helmikuun 2020 loppuun mennessä.

Avoimempi, integroidumpi ja rohkeampi TEM

Jos hakee Antti Neimalaa Googlesta, etusivun hakutulokseen nousee muun muassa miehen Twitter-tili.

- Twitter on minulle tärkeä kanava. En varmaan muuten olisi niin aktiivinen, mutta Suomen Yrittäjien varatoimitusjohtajana otin kanavan aktiivikäyttöön. Vein sitten Twitterin käyttöön kannustamisen mukanaani edel-

Maailmalta löytyy esimerkkejä kevennetyn tarkastuksen vaihtoehtoista.

liseen työhöni Kilpailu- ja kuluttajavirastoon ja nyt tänne ministeriöön.

Neimala on alkanut juurruttaa Twitteriä virkamieskäytön johtamallaan osastolla ja kehuu, että kaikki johtoryhmän jäsenet käyttävätkin jo välinettä.

Kiitosta Neimalalta saa koko ministeriö, mutta erityisesti hän nostaa esiin oman osastonsa hyvän työilmapiirin ja säädösvalmistelun laadun sekä työntekijöiden yleisen sitoutuneisuuden tason. Vaikka ministeriöt ovat luonteeltaan hierarkkisia päätöksenteossa, kulttuurinmuutosta aktiivisempaan, rohkeampaan ja oma-aloitteisempaan suuntaan on viime vuosina tapahtunut. Tätä kulttuurinmuutosta hän haluaa omassa työssään järjestelmällisesti johtaa.

- Lähtökohta on se, että virkamiehiltä ja virkakoneistolta edellytetään politiikkatoimien pohjustamista, niin että poliittiselle tasolle tarjotaan vaihtoehtoja linjattaviksi. Virkamiesnäkemysten julkistamisen kautta käydään paljon enemmän yhteiskunnallista keskustelua, kuin joskus ennen. Varsinaiset politiikkalinjaukset kuuluvat tietenkin poliitikoille.

Päätavoitteekseen Neimala määrittelee koko ministeriön tavoitteen integroida työ- ja elinkeinopolitiikka tehokkaammin toisiinsa. Esimerkiksi osaava työvoima on tärkeä kysymys molemmille.

Johtajana Neimala haluaa olla ministeriössä saatavilla ja riittävästi läsnä, vaikka etätöistä ja työn vapaudesta pitääkin. Kun arvioidaan osaston työn onnistumista, hän toteaa olevansa vain yksi yhdeksästäkymmenestä.

- Se, miten mä heiluttelen käsiäni, ei ole kovin merkittävää. Siksi en ole esimerkiksi lähtenyt vetämään itse mitään työryhmää, vaan olen läsnä siellä, missä milloinkin tarvitaan. Oman työni tulokset syntyvät koko osaston henkilöstön toiminnasta. ■

TARKOITUKSEN MUKAISEMPAA TARKASTUSTA – VAIHTOEHDOKSI YLEISLUONTEINEN TARKASTUS

Suomen Tilintarkastajat kannattaa yleisluonteista tarkastusta mikroyrityksille. Yrityksillä olisi mahdollisuus valita joko tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus.

Jarkko Raitio

Tilintarkastaja tarjoaa nykyisin lähes aina tilintarkastusta tilinpäätöksen varmentamiseksi. Muita tarkoituksenmukaisempiakin palveluita olisi mahdollisuus tarjota – tilinpäätösten luotettavuutta vaarantamatta. Aihe on ajankohtainen, koska lakisääteisen kevyemmän tarkastuksen mahdollisuuksia pohditaan parhaillaan työ- ja elinkeinoministeriön työryhmässä.

Kevyempi tarkastus tilintarkastuksen rinnalle

Tilintarkastuksen lakisääteisiä rajoja pohdittiin vuoden 2018 aikana. Lakisääteisen tilintarkastusvelvollisuuden poistaminen mikroyrityksiltä päättyi hallituksen esitysluonnokseksi saakka. Esitysluonnos sai kuitenkin vastustusta useilta tahoilta, ja tilintarkastusvelvollisuuden poistamisen nähtiin heikentävän monin tavoin tilinpäätöstietojen luotettavuutta. Vuoden lopussa työ- ja elinkeinoministeriö päätyi ratkaisuun, että tilintarkastusrajat pysyvät ennallaan.

Lausuntopalautteen yhteydessä monet tahot Suomen Tilintarkastajien tavoin toivat esiin toiveen kevyemmän tarkastuksen mahdollisuudesta mikroyrityksille. Vaihtoehto tilintarkastukselle olisi edelleen tilintarkastajan suorittama, mutta varsinaista tilintarkastusta kevyempi. Tätä vaihtoehtoa ryhdyttiin pohtimaan helmikuussa perustetussa työryhmässä.

Naapurimaiden kokemuksista mallia

Lakisääteisen tilintarkastusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävillä pienillä yrityksillä on jo nyt mahdollisuus hyödyntää vaihtoehtoisia tilintarkastajan palveluita, kuten yleisluonteista tarkastusta tai tilinpäätöksen kokoamistomaksiantoa. Suomessa näitä mahdollisuuksia ei ole vielä juuri hyödynnetty.

Yleisluonteiselle tarkastukselle on olemassa kansainvälinen varmennusstandardi ISRE 2400. Standardi on käytössä esimerkiksi Virossa, ja tanskalaiset ovat laatineet sen pohjalta oman laajennetun yleisluonteisen tarkastuksen. Tanskassa laajennettu yleisluonteinen tarkastus on saavuttanut muutamassa vuodessa varsin suuren suosion.

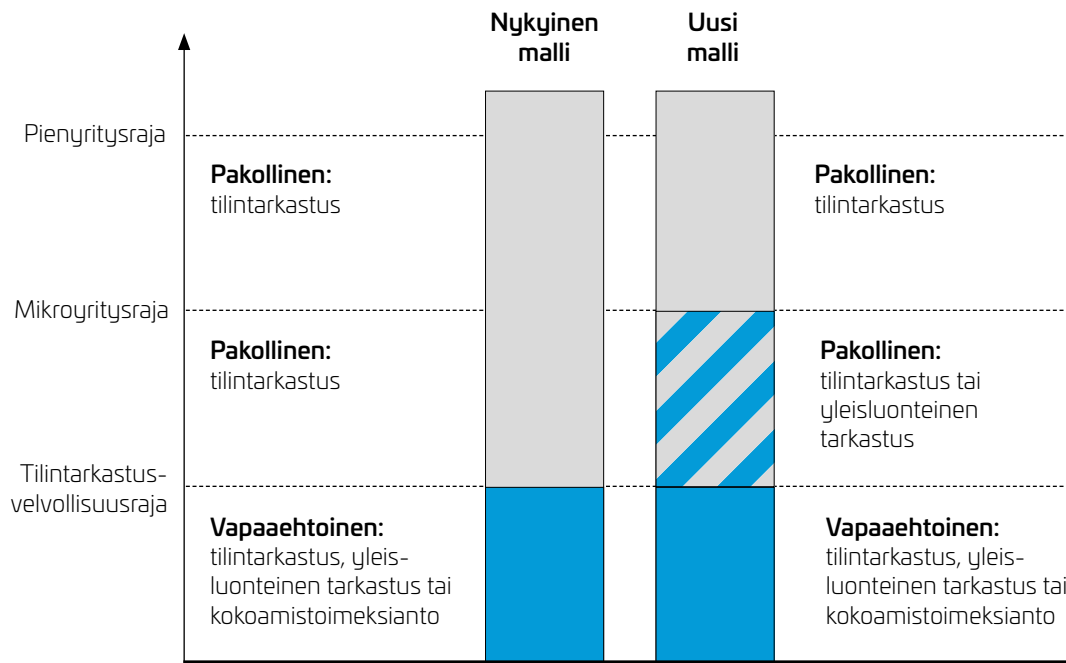
Tanskassa pienimmät, tilintarkastusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät yritykset hyödyntävät tilintarkastajien ammattitaitoa myös tilinpäätösten kokoamisessa. ISRS 4410 -standardin mukaisessa kokoamistomaksiantossa tilintarkastaja laatii yrityksen tilinpäätöksen asiakkaan toimittaman kirjanpitoaineiston pohjalta ja antaa siitä asianmukaisen raportin yhtiölle.

Tilintarkastajien toimintaa ohjaavia eettisiä sääntöjä ja laadunvalvontastandardeja sovelletaan myös yleisluonteisia tarkastuksia ja kokoamistomaksiantoja tehtäessä. Näin varmistetaan tilintarkastajan työn laatu.

Yleisluonteinen tarkastus vaihtoehdoksi mikroyrityksille

Suomen Tilintarkastajat kannattaa yleisluonteisen tarkastuksen tuomista vaihtoehdoksi mikroyrityksille tilintarkastuksen rinnalle. Mikroyrityksillä olisi mahdollisuus valita tilanteestaan ja tarpeistaan riippuen tilintarkastajan suorittama yleisluonteinen tarkastus tai varsinainen tilintarkastus.

Suoritettavista tarkastustoimenpiteistä ja annettavasta lausunnosta johtuen yleisluonteinen tarkastus on kevy-

Uusi malli toisi yleisluonteisen tarkastuksen vaihtoehdoksi mikroyrityksille.

empi kuin tilintarkastus. Se ei anna aivan yhtä korkeaa varmuutta kuin tilintarkastus, mutta sen varmuustaso voidaan katsoa riittäväksi mikroyrityksille.

Yrityksen tilanne vaikuttaa siihen, kumpi tarkastusmuoto, yleisluonteinen tarkastus vai tilintarkastus, olisi yksittäisessä mikroyrityksessä tarkoituksenmukaisempi. Valintaan vaikuttaisi muun muassa yrityksen omistusrakenne ja johto, rahoitusrakenne, taloudellinen tilanne, toimittajat ja asiakkaat, taseen monimutkaisuus, sisäisen valvonnan järjestäminen, yrityksen tulevaisuuden suunnitelmat ja taloushallinnon luotettavuus. Esimer-

kiksi omistajayrittäjäyys, lainarahoituksen vähäisyys ja hyvin hoidettu taloushallinto ovat seikkoja, jotka kokonaisuutena saattaisivat puoltaa yleisluonteisen tarkastuksen valintaa. Yleisluonteinen tarkastus voi siis olla tilintarkastusta tarkoituksenmukaisempi ja aidosti kevyempi vaihtoehto mikroyritykselle.

Myös yleisluonteisesta tarkastuksesta vastaa patentti- ja rekisterihallituksen valvonnan alaisuudessa toimiva ja yrityksestä riippumaton tilintarkastaja. Näin varmistetaan tilinpäätöstietojen luotettavuus ja laatu. ■

3X ODOTUKSET

1

Yhtiön odotukset

Millainen tilintarkastajan tuottama varmennuspalvelu ja sitä koskeva raportointi on yhtiölle tarkoituksenmukainen? Odotuksiin voi vaikuttaa muun muassa yhtiön osakkeenomistajien määrä, osakkeenomistajien osallistuminen yhtiön toimintaan sekä tapa, jolla yhtiön hallinto järjestetään.

2

Muut sidosryhmät

Tilintarkastaja raportoi ensisijaisesti yhteisön omistajille, mutta tilintarkastajan raportoinnista hyötyvät myös monet muut sidosryhmät. Sidosryhmillä voi olla erilaisia odotuksia: rahoittaja voi vaatia korkeampaa varmennusta eli tilintarkastusta, kun taas jollekin toiselle sidosryhmälle saattaisi riittää yleisluonteinen tarkastus.

3

Valvojan vaatimukset

Asiakasyritys voi harvoin arvioida, millä tavalla tai kuinka laadukkaasti varmennus tehdään. Tästä johtuen kaikki tilintarkastajat ovat viranomaisvalvonnan piirissä, näin varmistetaan tilintarkastajien työn laatu.

Työryhmä pohtimassa kevyemmän tarkastuksen edellytyksiä

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti helmikuun lopussa työryhmän pohtimaan lakisäätelistä tilintarkastusta kevyemmän tarkastuksen mahdollisuuksia. Tavoitteena on tarjota pienimmille yhteisöille varsinaista tilintarkastusta kevyempi varmennusvaihtoehto.

Jarkko Raitio

Kevyemmän tarkastuksen käyttöönottoa valmistelevalle TEM-työryhmän tehtävänä on valmistella lakisäätelistä kevyemmän tarkastuksen käyttöönoton edellyttämiä muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Tulevan sääntelyn tarkoituksena on, että pienemmät toimijat voisivat halutessaan valita kevyemmän tarkastuksen tilintarkastuksen sijaan. Tilintarkastajan valitseminen olisi edelleen pakollista.

Jos työryhmän työ etenee aikataulussa, pitäisi keväällä 2020 olla tiedossa, mitä kevyempi tarkastus työryhmän mielestä tarkoittaa ja mitä muutoksia se edellyttää tilintarkastuslakiin.

Vastauksia kaivataan moniin kysymyksiin

Kevyemmän tarkastuksen käyttöönottoa valmistelevalta työryhmältä odotetaan kannanottoa useisiin kysymyksiin. Työryhmän on valmistelussa huomioitava muun muassa sidosryhmien tarpeita sekä pohdittava vaihtoehtoisia toteutustapoja.

Työryhmän on annettava ehdotus muutoksen lainsäädännölliseksi toteutustavaksi, kevyemmän tarkastuksen laajuudeksi ja laaduksi sekä soveltamisalaksi. Osana valmistelua sen tulisi määrittää myös rajat, jotka määrittävät velvollisuutta toisaalta varsinaiseen tilintarkastukseen ja toisaalta kevyempään tarkastukseen. Halutessaan työryhmä voi arvioida myös muita mahdollisia muutostarpeita tilintarkastuslainsäädäntöön.

Valmistelussa on otettava huomioon rahoituslaitosten, sijoittajien, sopimuskumppaneiden ja muiden sidosryhmien tarpeet sekä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tehokkuus, sekä huomioitava tavoite yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi ja sääntelyn sujuvoittamiseksi. Valmistelussa on myös kiinnitettävä riittävästi huomiota muutosten vaihtoehtoihin toteutustapoihin ja vaikutusten arviointiin.

Työryhmämietintö valmistellaan hallituksen esityksen muotoon. ■

TEM-työryhmän kokoonpano 1.3.2019–29.2.2020

- Työ- ja elinkeinoministeriö (puheenjohtaja)
- Oikeusministeriö
- Sisäministeriö
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Valtiovarainministeriö
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Verohallinto
- Finanssiala
- Keskuskauppakamari
- Suomen Yrittäjät
- Suomen Tilintarkastajat
- Taloushallintoliitto
- Tampereen yliopisto

PITKÄ

tuloslaskelma antaa kattavan kuvan yrityksen taloudesta

Suurimmalla osalla suomalaisista yrityksistä on mahdollisuus julkistaa niin sanotulla bruttotuloskaavalla laadittu tuloslaskelma. Lyhennetyt tuloslaskelmat eivät ole kuitenkaan yleistyneet, sillä rahoittajat vaativat lähes poikkeuksetta liikevaihtotiedon luottopäätöksen tueksi.

Ville Kauppi

Pienyritysvaltaisessa Suomessa myös tilinpäätöksistä valtaosa koskee pieniä yrityksiä. Kirjanpitolaki on mahdollistanut vuoden 2016 tilikaudesta alkaen

pien- ja mikroyrityksille kevennetyn tavan raportointiin. Kirjanpitolain muutoksella haettiin yrityksille kevennystä niiden suureksi koettuun hallinnolliseen taakkaan.

Vain vähän lyhennettyjä tuloslaskelmia

Tällä hetkellä valtaosalla suomalaisista yrityksistä ei ole velvollisuutta laatia ja julkistaa toimintakertomusta, rahoituslaskelmaa eikä konsernitilinpäätöstä. Laki antaa pien- ja mikroyrityksille mahdollisuuden laatia lyhennetyt tuloslaskelmat niin sanotulla bruttotuloskaavalla.

Asiakastiedon tietokannassa lyhennettyjen tuloslaskelmien määrä on pysynyt kohtuullisen pienenä. Lyhennetyt tuloslaskelmat on toimitanut vain noin kahdeksan prosenttia niistä yrityksistä, joilla kirjanpitolain

mukaan olisi siihen mahdollisuus. Yritystoiminnan ja raportoinnin läpinäkyvyyden kannalta tätä voidaan pitää hyvänä, sillä lyhennetty tuloslaskelma jättää avoimeksi oleellista, yrityksen tilan arviointiin perinteisesti käytettyä tietoa. Lyhennetty tuloslaskelma ei sisällä esimerkiksi tietoa yrityksen liikevaihdosta, jolloin perinteisesti käytetyistä tunnusluvuisista on mahdotonta laskea esimerkiksi käyttökate-, liikevoitto- ja nettotulosprosenttia sekä myyntisaamisten kiertoaikaa.

– Bruttotuloksella alkavasta tuloslaskelmasta voi esimerkiksi saada sen käsityksen, että yritys on vakaalla kasvu-uralla, vaikka todellisuus olisi aivan toinen. Kun nähdään enemmän eriä ja tiedetään liikevaihto, saatetaan huomata, että yrityksen volyymi onkin jäänyt edellistä tilikautta pienemmäksi, huomioi Product Specialist **Ari Toivio** Suomen Asiakastieto Oy:stä.

Rahoittaja vaatii pitkän tuloslaskelman

Lyhennettyyn tuloslaskelmaan liittyvä väärän tulkinnan mahdollisuus on johtanut käytännössä siihen, että esimerkiksi pankit lähes poikkeuk-

setta vaativat rahoitusta hakevalta yritykseltä pitkän tuloslaskelman liikevaihtotietoineen. Suomessa pankit ovat perinteisesti olleet varsinkin pienten yritysten ykkösrahoittajia. Viime vuosina rahoitustarjonta on lisääntynyt, mutta myös muun muassa ammattimaisesti toimivat joukkorahoituksen välittäjät ovat tarkkoja siitä, että markkinapaikalle hyväksytyt yritykset on arvioitu riittävän taloustiedon perusteella.

Esimerkiksi Vauraus Suomi Oyj:n saamista rahoitushakemuksista vain 5–10 prosenttia päätyy markkinapaikalle, jossa sijoittaja-asiakkaat voivat yritysten lainoja merkitä. Hyväksyttävät hankkeet käyvät läpi tarkan seulan. Pohjaksi otetaan tilinpäätöstiedot, joiden pitää perustua pitkään tuloslaskelmaan ja sisältää liikevaihtotiedon. Lisäksi hankitaan tiedot kirjanpidosta sekä kolmen kuukauden ajalta tilitapahtumat ja tiedot mahdollisista vakuuksista.

– Tärkeä osa pohjatyötä on luonnollisesti tehdä laskelmat rahoitettavasta hankkeesta, sen kuluista ja tuotoista. Jos kaikki nämä tiedot ovat kunnossa ja hanke

14

Pitkä tuloslaskelma

vaikuttaa kannattavalta, rahoitusasiamies tekee luottoesityksen meidän luotto-osastollemme. Jos sekin näyttää vihreää valoa, menee hanke vielä niin sanotun luottokomitean hyväksyttäväksi. Kaikkia näitä vaiheita joukkorahoituslaki ei edellytä, mutta meille laatu on niin tärkeä kriteeri, että haluamme olla kaikessa huolellisia, painottaa **Ville Urpilainen** Vauraus Suomi Oyj:stä.

Avoimuus ja tuloslukujen julkistaminen on vahva viesti myös yrityksen muille sidosryhmille, kuten asiakkaille ja samaan toimitusketjuun kuuluville muille yrityksille.

– Pitkästä tuloslaskelmasta saadaan aina lyhyttä tuloslaskelmaa kattavampi kuva yrityksen taloudesta, Ari Toivio pohtii. ■

Asiakastieto tutki:

Yritysjoukoissa ei olennaisia eroja

Asiakastiedon yritystietokannassa olevista, tuoreinta tilikautta koskevista tilinpäätöksistä noin 156 000 kuvaa kirjanpitolain määrittelyn mukaisia mikro- tai pienyrityksiä. Näillä yrityksillä ylittyy siis korkeintaan yksi kolmesta kriteeristä: liikevaihto 12 miljoonaa euroa, tase 6 miljoonaa euroa ja henkilöstö vähintään 50.

Kävimme läpi mikro- ja pienyritysten tuoreimpien tilikausien tulokset. Yritykset ryhmiteltiin lyhennetytuloslaskelman toimittaneisiin

(12 500 yritystä) ja vertailujoukkoon (143 000 yritystä). Vertailujoukon yritykset olivat julkistaneet pitkän tuloslaskelman liikevaihtotietoineen. Massatarkastelussa näiden ryhmien välillä ei havaittu suuria eroja.

Vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi tarkastelimme yritysten volyymia bruttotuloksen perusteella. Lyhennetytuloslaskelman toimittaneilla mediaani oli 91 000 euroa, vertailuryhmässä 93 000 euroa. Maksuhäiriömerkintöjä lyhennetyt

laskelman toimittaneilla oli jopa hiukan vähemmän (6,0 %) kuin vertailuryhmällä (7,7 %).

– Tuhansien yritysten joukkoina tehdyssä vertailussa eroja ei siis juurikaan löytynyt. Luottopäätökset kohdistuvat kuitenkin aina yksittäisiin yrityksiin, jolloin on aivan perusteltua edellyttää kattavaa tilinpäätöstietoa, jotta vältetään ikävilä yllätyksiltä, Ari Toivio kokoa.

Kuva iStock

Asiakastieto

Asiakastieto Group on yksi Pohjoismaiden johtavista digitaalisten yritys- ja kuluttajätietopalveluiden tarjoajista, joka toimii Suomessa nimellä Asiakastieto ja Ruotsissa nimellä UC. Konsernin palveluita käytetään ensisijaisesti riskienhallinnassa, taloushallinnossa, päätöksenteossa sekä myynnissä ja markkinoinnissa. Konsernilla on kuluttaja-asiakkaiden lisäksi noin 70 000 yritysasiakasta. Asiakastieto Group palvelee useita toimialoja, joista

suurimpiin kuuluvat rahoitus- ja pankkitoiminta, tukku- ja vähittäiskauppa sekä asiantuntijapalveluyritykset.

Vuonna 2018 konsernin liikevaihto (pro forma) oli 134 miljoonaa euroa ja työntekijöitä vuoden 2018 lopussa oli noin 450. Asiakastieto Group on listattu Nasdaq Helsinkiin kaupankäytintunnuksella ATGIV.

Lisätietoa Asiakastieto Groupista saa verkkosivuilta www.asiakastieto.fi ja www.uc.se.

Vastuullisuus kiinnostaa rahoittajaa

Vastuullisuus on jatkuvasti voimistuva trendi liike-elämässä. Yritykset pyrkivät toimimaan vastuullisesti eri mittareilla mitattuna. Samalla ne ovat hiljalleen oppineet vaatimaan samaa toimitusketjuunsa kuuluvilta muilta yrityksiltä ja sidosryhmiltä. Myös rahoittajat, kuten pankit, ovat alkaneet seuloa ja seurata asiakasyrityksiään tästä näkökulmasta. Esimerkiksi rikoksiin tai laiminlyönteihin syyllistynyt asiakas tai yhteistyökumppani voi aiheuttaa rahoittajalle merkittävän maineriskin. Myös suuret seuraamusmaksut voivat vaarantaa yritystoiminnan jatkumisen.

Esimerkiksi Säästöpankkiryhmän yrityspuolella on ryhdytty seuraamaan asiakasyritysten vastuullisuutta. Seurannassa kiinnitetään huomiota muun muassa siihen, onko yritys tuomittu rikoksista tai onko sille määrätty seuraamusmaksuja. Näitä Asiakastiedolta saatavia tietoja käytetään hyödyksi erityisesti pienten ja keskisuurten yritysasiakkaiden luottoprosessia.

– Mitä enemmän tietoa meillä on, sen paremmin voimme neuvoa ja tukea yrityksiä heidän päätöksissään ja

yhdessä löytää parhaat ratkaisut, korostaa Säästöpankkiryhmän kehittämisspääällikkö **Tapani Lehti**.

– Esimerkiksi ympäristöriskostuomiot vaikeuttavat yrityksen toimintaa ja seuraamusmaksut voivat vaarantaa koko liiketoiminnan jatkumisen. Lisäksi väärinkäytökset voivat aiheuttaa suurta mainehaittaa myös rahoittajalle ja muille kumppaneille. Me haluamme olla asiakkaidemme mukana, mutta totta kai odotamme heiltä omien arvojemme mukaista toimintaa, kertoo Lehti. ■

Ville Kauppi

Ville Kauppi työskentelee Suomen Asiakastieto Oy:ssä päätoimittajana.

LAADUNTARKASTUS

– kurkistus tulosten taakse

Laadunvalvonnan tulokset huolestuttavat kokeneita tilintarkastajia. Onko syytä haettava aidasta vai aidan seipäistä?

Risto Ruuska

Tilintarkastajan ammatti on luvanvarainen ammatti ja tilintarkastajien toimintaa valvotaan säännöllisesti. Suomessa tilintarkastajien valvonta kuuluu Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tilintarkastusvalvonnalle, ja keskeinen osa tätä valvontaa on laadunvalvonta.

Hämmentäviä tuloksia

Viime joulukuussa julkaistut laadunvalvonnan tulokset olivat tilintarkastusalan kannalta sekä huolestuttavia että hämmentäviä. Laaduntarkastukseen osallistuneista tilintarkastajista reilu kolmannes läpäisi tarkastuksen puhtain paperein, toinen kolmannes kutsutaan uusintatarkastukseen ja viidennes hylättiin kokonaan. Yhdeksän tilintarkastajan toiminta siirrettiin tilintarkastuslautakunnalle tutkittavaksi.

Vastaavasti vuonna 2014 laaduntarkastuksen läpäisi 80 prosenttia ja hylättyjen osuus oli vain kuusi prosenttia. Laaduntarkastuksen tulokset ovat hämmentävän erilaisia. Tilintarkastuksia tekivät kuitenkin vuonna 2018 pitkälti samat henkilöt kuin vuonna 2014.

Selittäviä tekijöitä?

Kim Ittonen on tutkinut tilintarkastuksen laatua ja sen valvontaa kansainvälisellä tasolla. Tulosten mukaan riippumattomaan laaduntarkastukseen siirtyminen on parantanut tilintarkastusten laatua.

Suomessa laaduntarkastuksia on tehty virkavastuulla jo kymmenen vuotta. Muutamia muutoksia viime vuosien aikana on kuitenkin ollut: Laaduntarkastus siirtyi Keskukskaupparikamarilta PRH:lle vuonna 2016 ja viime vuodesta lähtien tilintarkastusvalvonta on suorittanut kaikki tilintarkastajien laaduntarkastukset. Aiemmin laaduntarkastuksia tekivät myös ammatissa toimivat tilintarkastajat.

Moni tilintarkastaja on todennut ammatissa toimineen kollegan suhtautuneen virkamiestä ymmärtäväisemmin laaduntarkastuksessa havaittuihin seikkoihin. Kysymys

ei kuitenkaan ole siitä, että toinen olisi oikeassa ja toinen väärässä, tausta ja kokemus vain ovat erilaisia.

Myös kansainväliset tilintarkastusalan standardit sekoittavat tilintarkastajan pakkaa. Standardien tulisi olla tilintarkastajan apuvälineitä, joita sovelletaan suhteellisesti kunkin tarkastuskohteen ominaispiirteet huomioiden. Standardikokoelma on kuitenkin paisunut kuin pullataikina ja samalla muuttunut sanamuodoltaan aiempia suosituksia velvoittavammaksi. Lisäksi suhteellisen soveltamisen ohjeistus käytännön tasolla puuttuu.

Laaduntarkastuksissa standardien soveltamishaasteet näkyvät ainakin lukuisina uusintatarkastuksina. Tilintarkastusvalvonnalla ja tilintarkastajilla lienee myös erilaisia käsityksiä suhteellisesta soveltamisesta tai soveltamattomuudesta.

Yhteisellä asialla

Niin tai näin, laaduntarkastuksen tulokset on syytä ottaa vakavasti ja ponnistaa uusien eväin kohti tulevaa. Tänä vuonna koulutamme jäseniämme painottaen laaduntarkastuksen painopistealueita, ja tämä tulee heijastumaan myös laadunvalvonnan tuloksiin. Työtä laadun kehittämiseksi on tehtävä jatkuvasti, onhan tilinpäätöstietojen luotettavuus tilintarkastusvalvonnan ja tilintarkastajien yhteinen intressi. ■

Risto Ruuska
OTK, KTM

Risto Ruuska toimii johtavana asiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.

Tilkkarin potentiaalista **100 %** käyttöön

Tilintarkastajan sydän sykkii kaiken kokoisten ja kaikenlaisten yritysten auttamiselle. Mutta osataanko tilintarkastajien potentiaalia hyödyntää sataprosenttisesti?

Paula Roima

Yhtiön sisäinen valvonta on täynnä prosesseja ja kontroleja, joilla varmistetaan yhtiön taloudellisen raportoinnin luotettavuus ja säädösten ja määräysten noudattaminen. Tilintarkastaja tunnistaa kontrolliheikkouksia ja vaarallisia työyhdistelmiä tai prosesseja, jotka voivat olla alttiita virheille tai väärinkäytöksille.

Yrittäjän voi olla vaikea tunnistaa lähipiiriään tai huomioida oleellisia seikkoja lähipiiriä koskevien liiketoimien suhteen. Tilintarkastaja voi auttaa näissä prosesseissa.

Tilintarkastaja voi sparrata yhtiötä myös sen hallinnon kehittämisessä. Mihin asioihin on syytä kiinnittää huomiota, kun yritys kasvaa? Entä miten hallitustyötä voisi systematisoida ja virtaviivaistaa?

Verotus ja ilmoitusvelvollisuudet kerralla oikein

Me tilintarkastajat emme ole veroviranomaisia tai verojuristeja, mutta meillä on hyvä tuntuma siihen, minkälaisiin liiketoimiin voi liittyä riskejä verotuksen näkökulmasta. Riskejä voi liittyä muun muassa käyttöomaisuusosakkeiden myyntiin tai lainasaamisten alaskirjaukseen. Tilintarkastaja voi auttaa tunnistamaan myös liiketapahtumia, joihin liittyy peitelty osingonjaon tai lahjaverotuksen riskiä. Tällaisia liiketoimia ovat muun muassa osakkaan ja yhtiön väliset sopimukset, omien osakkeiden hankinta tai yhtiön omaisuuden käyttö vapaa-ajalla.

Tilintarkastaja neuvoo myös ilmoitusvelvollisuuksiin ja ilmoitusten täsmäytyksiin liittyvissä ongelmissa. Onko yhtiön veroilmoitus ja muut lakisäätteiset ilmoitukset jätetty ajoissa ja ovatko ilmoitusten luvut johdettavissa kirjanpidosta?

Tietoa lakimuutoksista ja hyödyllisiä kontakteja

Meidän tehtävämme on kertoa asiakkaalle keskeisistä yritystoimintaan vaikuttavista muutoksista. Tieto ja ymmärrys laki- ja viranomaishankkeista on perusosaamistamme.

Paula Roima työskentelee toimitusjohtajana ja tilintarkastajana Audimat Oy:ssä.

Tällä hetkellä vireillä on muun muassa edunsaajarekisteriä, TVL/EVL-tulolähdejaon poistumista ja osakeyhtiölätkä koskevia uudistuksia.

Joskus yritystoiminnan tueksi tarvitaan juristia tai muuta asiantuntijaa. Me tilintarkastajat olemme yleensä hyvin verkostoituneita, joten apuamme kannattaa hyödyntää sopivan asiantuntijan löytämiseen.

Kohtaamisia ei voita mikään

Jatkuva ja tavoitteellinen vuorovaikutus on onnistuneen tilintarkastaja-asiakassuhteen kulmakivi. Rohkaisenkin kaikkia asiakkaita kysymään ja meitä tilintarkastajia vastaamaan – ja aina ei edes tarvitse odottaa sitä asiakkaan kysymystä! ■

Tilintarkastusalaa pitkällä perspektiivillä

Kanslianeuvos Yrjö Tuokko ja kauppatieteiden tohtori Veijo Riistama palkittiin elämäntyöstään Tilintarkastajapäivässä tammikuussa 2019. Tilintarkastusala on pitänyt herroja otteessaan vuosikymmeniä ja pitää edelleen.

Marjukka Kähönen

Tilintarkastaja on johdon neuvonantaja

Vuonna 1970 muuan nuori mies suoritti KHT-tutkinnon ja päätti perustaa oman yrityksen.

- Aluksi yhden miehen yritys sijaitsi espoolaisen omakotitalon ullakolla. Työsuhdeauto piti tietysti olla, joten hankin Fiat 600:n, kanslianeuvos **Yrjö Tuokko** (80) naurahtaa.

Tilintarkastustoimisto Yrjö Tuokko Ky:n ensimmäiset asiakkaat olivat kuljetusalan järjestöjä ja yrityksiä. Toiminta laajeni muutamassa vuodessa, ja pian Tuokko palkkasi ensimmäisen apulaisen. Asiakashankintaa tehtiin aluksi ruohonjuuritasolla. Markkinointi onkin Tuokon sanoin mukavaa työtä, jos siihen suhtautuu oikein.

- Kiersin aluksi potentiaalisia asiakkaita, mutta myös kirjoitustyö oli tärkeä osa markkinointia. Se kasvatti tietoisuutta.

1970-luvun puolessa välissä kymmenen hengen toimistoksi kasvanut yritys muutti Helsingin keskustaan ja laajeni vähitellen, 1990-luvulla myös Tallinnaan. Tällä hetkellä Oy Tuokko Ltd työllistää noin 70 henkilöä.

Antoisinta on työskentely yritysjohdon kanssa

Sukupolven vaihdos tehtiin Tuokolla 2003. Yrjö Tuokko työskentelee edelleen poikansa johtamassa yrityksessä, joskaan ei ihan täyttä viikkoa.

Tuokon mukaan tilintarkastajan työssä antoisinta on aina ollut keskustelu yritysjohdon kanssa.

- Neuvonantajan roolissa saa katsoa eteenpäin, kun tilintarkastuksessa näkökulma on useimmiten taaksepäin.

Pitkään uraan on osunut useita mieleenpainuvia tarkastustapauksia, joista Tuokko mainitsee erityisesti valvontatilintarkastajan tehtävän Valco Oy:ssä, jossa Suomen valtiolla oli osake-enemmistö. Kuvaputkia valmistaneen Valcon asiaa käsiteltiin 1970-luvun lopulla eduskunnassa asti.

- Siinä työssä oli nuori revisori kovilla. Minäkin kävin kuultavana valtiovarainvaliokunnassa sekä perustuslakivaliokunnassa.

Toimisto aloitti konkurssipesien erityistilintarkastukset Suomessa juuri kun 1990-luvun lama alkoi. Erityistarkastukset Tuokko mainitseeikin erityisen mieleenpainuvina.

- Olen ollut mukana yli 2 000 konkurssipesän erityistarkastuksessa, muiden muassa Talvivaaran konkurssipesän selvityksessä.

Tilintarkastajan rooli on muuttunut

Yrjö Tuokko sanoo surevansa alan arvostuksen laskua. Hän viittaa vuoden 2000 Enronin kupruun, josta käynnistyneet muutokset ovat johtaneet esimerkiksi siihen, että tilintarkastajan ei lain mukaan tarvitse ottaa kantaa hallituksen ja johdon vastuuvapauteen. Yhtiön hallinnon tarkastaminen tilinpäätöksen ohella on hänen mukaansa kaiken A ja O.

Yrjö Tuokko kannustaa nuoria alalle: "Tämän mielenkiintoisempaa alaa ei ole!"

Veijo Riistama on kirjoittanut uransa aikana lukuisia kirjainpidon, tilintarkastuksen ja laskentatoimen oppikirjoja.

- Numerot ovat aina oikein, olivatpa päätökset kuinka väärä tahansa, hän toteaa.

Tuokon mukaan keskustelu johdon kanssa oli myös aiemmin eri pohjalla kuin nyt. Toimintaa arvioitiin positiivisesta näkökulmasta: onko tilinpäätös oikein laadittu, puolletaanko hallituksen voitonjakoehdotusta ja puolletaanko vastuuvapautta. Nyt samaa asiaa tarkastellaan negatiivisesta näkökulmasta.

Sivuaamme keskustelussa mediaan nousseita hoivayhtiöiden laiminlyöntejä. Hallitustyöskentely voisi Tuokon mukaan olla Suomessa korkeammallakin tasolla. Hänen mukaansa hallitukseen lähdetään usein kevyesti ymmärtämättä tehtävän mukanaan tuomaa vastuuta.

- Liian usein lehdestä saa lukea hallituksen kommentoineen, että "tämä tuli meille täytenä yllätyksenä". Eihän hallituksen valvontavelvollisuus ole silloin toiminut lainkaan.

Tuokko kannustaa nuoria alalle

Tuokko painottaa, että tilintarkastajalla on hyvä olla laaja kokemus yrityksen taloustehtävistä, jotta on perillä siitä, mitä tarkastaa. Hänellä itsellään oli kymmenen vuoden kokemus talouden johtotehtävistä ennen tilintarkastusuraa.

Alalla ei Tuokon mukaan vapaa-ajan ongelmia ole, sillä aina löytyy jotakin uutta tutkittavaa. Vaikka on miehen sydäntä lähellä monet muutkin asiat, kuten kirjoit-

taminen, timpurihommat, luonto, penkkiurheilu - siinä erityisesti paini - sekä yhteiskunnalliset asiat. Ja tietysti perhe, perheyriityshän Tuokkokin on.

Mies sanoo toivovansa, että ala vielä muuttuisi niin, että uudet tulijat saisivat kokea saman arvostuksen kuin hän itse aikoinaan. Alalle hän silti ehdoitta kannustaa.

- Tämän mielenkiintoisempaa alaa ei ole!

Väitöskirjaidea syntyi aamulenkillä

Veijo Riistama (87) tunnetaan parhaiten akateemisesta urastaan kauppakorkeakoulussa, mutta tutkijantyön lisäksi mies on ehtinyt paljon muutakin.

Valmistuttuaan ekonomiksi 1955 paljasjalkainen helsinkiläinen lähti Naantaliin Nesteen jalostamolle aluksi kustannuslaskijaksi, sitten konttoripäälliköksi. 1973 Riistama perusti kumppaniensa kanssa tilintarkastusyrityksen ja 1980-luvulla Riistama työskenteli kuu-

tisen vuotta Lännen tehtaiden (myöhemmin Apetit) toimitusjohtajana.

Tilintarkastaja on usein kirjanpitäjän ohella pienyrityksen tärkeimpiä kumppaneita ja asiantuntijoita.

- Vaikein asia toimitusjohtajan työssä oli se, etten koskaan kunnolla voittanut ratkaisevassa asemassa olevien maanviljelijöiden luottamusta. Silloin se homma ei skulaa.

Kokemusta maanviljelystä Riistamalla kyllä oli itselläänkin. Nuorena miehenä hän työskenteli kesät maatilalla ja harkitsi jopa agronomin uraa. Armeija-aikana sattui kuitenkin jotain, mikä osaltaan sysäsi kaupparkeaan ja taloudellisesti varmempaan ammattiin.

- Satuain voittamaan juhannuksena pussitappelun. Sikäli tapahtuma oli merkittävä, että paikalla oli tuleva vaimoni, joka kiinnitti huomiota siihen, kuka kundeista kisan voitti.

Riistama puhuu lämpimästi vaimostaan, perheen perustamisesta, kuudesta lapsestaan ja näiden jälkeläisistä. Vaimo menehtyi viime vuonna pitkälliseen sairauteen, yhteistä matkaa ehti kertyä yli 60 vuotta.

Työuran tähtihetkiä

Kun **Jaakko Honko** ryhtyi 1963 kehittämään kaupparkeakoulua tiedekorkeakouluksi, Riistamalle tarjottiin assistentin paikkaa. Kävi ilmi, että Nesteen ansiotaso tippuisi puoleen.

- **Masa Saario** käski mennä kuppilaan hetkeksi miettimään. Istuin ja katselin sitä hälinää ja tajusin, että tänne mä kuulun. Se oli ratkaisevaa loppuelämän kannalta.

Riistama mainitsee historiastaan myös toisen tarkan hetken.

- Asuimme Pähkinärinteessä ja aamulenkillä Lammaslammen rannalla sain idean väitöskirjaani. Päivämäärä oli 5.4.1974 ja voin melkein kertoa tarkan kohdan. Idean purkamisen vei neljä vuotta.

Riistama työskenteli kaksi kymmenen vuoden rupeamaa kaupparkeakoulussa. Julkaisuista pääosa on kirjanpidon, tilintarkastuksen ja operatiivisen laskentatoimen oppikirjoja, jotka ovat kuluneet monien käsissä.

ISA-standardeista ja common law -järjestelmästä

Tilintarkastusalan muutoksia sivutessamme Riistama mainitsee, että kansainvälisten käytäntöjen yhtenäistämässä ei ole hänen mielestään kiinnitetty riittävästi huomiota kulttuurisidonnaiseen oikeusjärjestelmään. Riistama nostaa esimerkiksi tilintarkastuskertomuksen muodon.

- Meillä selostetaan kertomuksessa nyt kaksi sivua johdon ja tilintarkastajan velvollisuuksia ja oikeuksia. Aivan turhaan, koska meillä on yhteisölait ja tilintarkastuslaki sitä varten. Meidän oikeusjärjestelmämme eroaa anglosaksisten maiden common law -järjestelmästä.

Kansainväliset ISA-standardit taipuvat Riistaman mukaan huonosti pienten toimijoiden tarkastukseen.

Viime vuonna hän osallistui viiden hengen tiimiin, joka kirjoitti ohjeen ISA-standardien soveltamisesta pienten yhteisöjen tilintarkastukseen.

- Meillä on paljon tilintarkastusasiakkaita tyyppiä nakkikioski, jossa dokumentointia ei ihan niin hirveästi tarvittaisi. Tilintarkastaja on usein kirjanpitäjän ohella pienyrityksen tärkeimpiä kumppaneita ja asiantuntijoita - riippumattomuuttaan rikkomatta. Rooli on ihan eri kuin isossa pörssiyhtiössä.

Koripalloa ja sukututkimusta

Riistamalla on työhuone Tuokolla Meilahdessa. Hän viihtyy hyvin nuorten kesellä ja tutkimustyö kiinnostaa edelleen. Nyt työn alla on muun muassa sukututkimus. Ammatillisia neuvojakin hän antaa mielellään, jos ne vaativat "erityistä fundeeraamista".

Enää ei tarvitse pitää kiinni toimistoajoista, koripalloa-kin voi käydä pelaamassa aamupäivällä. Koripalloharjoituksissa Riistama kertoo olleensa tänäkin aamuna.

- Sanoin kavereille, että tarvitsee vähän kiirehtiä, kun mulla on haastattelu. Kysyivät, että työhaastatteluko. Vastasin että joo, haen nuoriso-ohjaajaksi, Riistama hymyilee. ■

“Accountants can save the world”

Revisorsyrket är gammalt och uppskattat. I framtiden kommer det dock inte att räcka till att endast granska historisk data. Investeringarna blickar allt mer mot framtiden och funderar över bolagens förutsättningar på marknaden i en värld som ständigt förändras. Bolagen tävlar om begränsade resurser och etik har blivit en stor fråga, speciellt bland den unga generationen då man väljer arbetsgivare.

Strävan efter kortsiktig vinst kan ruinera långsiktig verksamhet eller åtminstone allvarligt skada bolagets rykte. Det här har bland annat beklädnadsindustrin som idkat billig produktion fått erfara via braskande rubriker. Ansvarsfullhet har blivit en betydande konkurrensfaktor – och eventuellt förutsättningen för mänsklighetens överlevnad.

Revisorernas världskongress i Sydney hösten 2018 hade företagsansvar på programmet på många sätt. Man betonade behovet av klarare referensram för rapporteringen av företagsansvar samt mätare som möjliggör jämförelse bolagen emellan. Problemet i rapporteringen har blivit så kallad “greenwash”, det vill säga man väljer dom mätare där bolaget klarar sig bra i jämförelse men låter bli att rapportera problematiska fakta. På så sätt måste läsaren noga granska informationen och kritiskt överväga om viktig information eventuellt saknas?

Den rapporterade företagsansvarsinformationen måste naturligtvis även bestyrkas för att informationen skall vara tillförlitlig. Här har vi revisorerna en chans att utöka vårt tjänsteutbud. Detta kommer att medföra ett behov av ständig skolning för oss då mängden information som skall bestyrkas

växer och materialet kommer från många olika källor.

FN:s målsättningar för hållbar utveckling allena är en stor utmaning. Mätningen och uppföljningen av målen kommer att vara en komplicerad uppgift och kräva en högt utbildad, oklanderlig, omutbar yrkeskår för att granska dem – revisorer!

Jag hoppas att ansvarsfullhet och rapporteringen därom ger revisorsyrket ett nytt skimmer. Då vi lyfter blicken mot framtiden och begrunder huruvida den nuvarande produktionen eller verksamheten är hållbar i längden ger detta en helt ny dimension till revisorsyrket. För att låna Prince Charles i Sydney: “You Accountants can save the world”!

MARIA GRÖNROOS, KHT

Maria Grönroos on Suomen Tilintarkastajat ry:n hallituksen puheenjohtaja.

FORENSIIKAN CHARLIEN ENKELIT

Tiedätkö tapauksen, jossa työntekijä on jäänyt kiinni varastamisesta, mutta asia on hoidettu hiljaisuudessa ilman seuraamuksia?

Marjukka Kähönen KUVA Aki Rask

Kun yrityksessä huomataan epäeettistä toimintaa, voi tuntua houkuttelevalta lakaista tapahtunut maton alle. Valvonnan peittäminen saattaa nolottaa.

- Vaikeneminen on tyyppillistä, mutta toivottavasti vähenemään päin, toteaa **Tytti Saarinen**.

Tytti ja hänen kollegansa **Viivi Lajunen** tutkivat Forensic Risk Alliance:lla (FRA) työnsä taloudellisia väärinkäytösepäilyjä ja neuvovat organisaatioita parantamaan kontrolliympäristöä muun muassa väärinkäytösten ennaltaehkäisyssä. FRA on kansainvälinen yhtiö, joka tarjoaa yrityksille riippumatonta talousneuvontaa ja suorittaa laajoja tutkintoja korruptioon, rahanpesuun, riita-asioihin ja muihin taloudellisiin väärinkäytöksiin liittyen.

Väärinkäytös on yritykselle viesti siitä, että omissa prosesseissa on puutteita. FRA:n asiantuntijat korostavat, että väärinkäytös pitäisi käsitellä yrityksessä kunnolla, jotta mahdolliset vuotokohdat tulee tilkittyä.

- Jos tapaukset sovitaan taustalla, compliance-funktioiden on vaikea osoittaa johdolle asian merkittävyyttä. Usein yrityksen hallitus kiinnostuu

ennaltaehkäisystä vasta, kun osoitetaan, että kyse on euromääräisestikin isosta riskistä, Viivi painottaa.

Väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn pitäisi herätä

Kahden vuoden välein tehtävän, ACFE:n julkistaman Report to the Nations: Study on Occupational Fraud and Abuse -tutkimuksen mukaan arvioidaan, että väärinkäytösten osuus on noin 5 % yritysten liikevaihdosta. Ennaltaehkäisevälle työlle voisi siis kuvitella olevan kysyntää. Tytint ja Viivin mukaan ilmaiset koulutukset keräävätkin salin täyteen.

- Taloudellisten väärinkäytösten ennaltaehkäisy herättää valtavaa kiinnostusta, mutta konkreettisten askelten ottaminen on vielä varovais- ta. Isoissa yhtiöissä riskit ymmärretään paremmin, mutta pk-kentässä ajatellaan vielä valitettavan usein riskien olevan vähäisiä, tai riskejä ei ole lainkaan mietitty, Tytti sanoo.

FRA:n Suomen asiantuntijat arvioivat, että osahaasteena on pohjoismainen luottamuksen kulttuuri. Valvonta saatetaan kokea epäluottamuksen osoitukseksi etenkin pienemmissä yrityksissä.

- Lähes aina taloudellinen väärinkäytös olisi ollut ehkäistävis- sä. Tyyppillisimmin tekijä on yksin

toimiva ihminen, jolla on pääsy lähes kaikkeen. Sellainen henkilö, johon kaikki luottavat ja jota kukaan ei valvo, Tytti toteaa.

Taloudellisten väärinkäytösten selvittely on yhteistyötä

FRA:lla on toimisto kuudessa maassa, toimeksiantoja on ollut yrityksen 20-vuotisen historian aikana yli 75 maassa. Kesän lopulla 2018 Tytti ja Viivi ajautuivat onnekkaiden sattumien kautta keskustelemaan FRA:n toimitusjohtajan kanssa ja kävi ilmi, että yrityksellä olisi halu vahvistaa toimintaansa Pohjoismaissa.

- Ensimmäinen Pohjoismaiden toimisto perustettiin Helsinkiin osittain siksi, että täällä oli tiimi valmiina. Alan ammattilaisia ei ole paljon, joten rekrytointi on haastavaa, Tytti toteaa.

Suomen toimiston parivaljakon yhteensopiva dynamiikka välittyi nopeasti ulkopuoliselle. Viivillä ja Tytillä on yhteistä työhistoriaa konkurssi- ja saneeraustarkastusten parista, mutta ensimmäisen kerran tiet kohtasivat jo parikymmentä vuotta sitten.

- Me tavattiin aikoinaan jalkapal- lokentällä ja edelleen jaamme intohi- mon niin jalkapalloon kuin forensii- kkaan. Yhteistyö toimii edelleen sekä

Viivi Lajunen

- KTM, pääaine laskentatoimi, tekee lisensiaattityötä oikeustieteelliseen tiedekuntaan.
- Kokemusta mm. kirjanpidosta, väärinkäytös-tutkinnoista sekä konkurssi- ja saneeraustarkastuksista. Toiminut OKM:n tarkastuspäällikkönä 2015-2018.
- Vapaa-ajalla Viiviä liikuttavat jalkapallo, remontointi, sienestys sekä labradorinnoutaja.

Tytti Saarinen

- KTM, pääaine laskentatoimi, OTM, suorittanut CFE:n, eli petostutkijan sertifiikaatin.
- Kokemusta mm. kirjanpidosta, erityistarkastuksista, konkurssi- ja saneeraustarkastuksista sekä yritysjärjestelyistä. Partnerina RSM Finlandilla 2015-2018.
- Vapaa-ajalla Tyttiä liikuttavat jalkapallo, golf, lenkkeily, sienestys sekä omat 6- ja 7-vuotiaat pojat.

töissä että futiskentällä, missä minä pelaan oikealla laitalinkkinä, Tytti vasemmalla, Viivi nauraa.

FRA on varsin tasa-arvoinen yritys, sillä johtajatasosta yli 40 % on naisia, mikä on poikkeuksellista.

- On etuoikeus työskennellä yrityksessä, jossa diversiteetti on näin mieleton ottaen huomioon sukupuol-

lijakauman lisäksi erilaiset kansallisuudet ja kulttuurit, Tytti toteaa.

Viimeinen puoli vuotta on ollut FRA Suomessa aika rutistus. Kahden hengen toimiston käynnistämisesä on riittänyt juoksevaa työtä.

- Työ on todella monipuolista ja kaikkea saa tehdä kädet savessa. Nyt alkuun olemme tavanneet paljon

ihmisiä ja tehneet markkinointia. Keväällä aloitettiin rekrytointia ja tässä samalla hoidetaan tietysti myös asiakasprojekteja, Viivi kertoo.

Palapelin kokoamista tiimityönä

FRA:n toimeksiantojen laajuudet vaihtelevat tunnin konsultoinnista

24

Väärinkäytökset

vuosien mittaisiin projekteihin. Usein tutkinta alkaa vauhdilla ja sisältää laajan aineiston läpikäyntiä. Kutakin projektia varten kootaan paras osaaminen kansainvälisestä 280 henkilön tiimistä, johon Viivi ja Tytti kuuluvat.

- Vaikka joku kontaktoisi meidät Suomessa, emme automaattisesti ole osa projektitiimiä. Joka projektiin etsitään paras osaaminen FRA:n sisältä, jotta voidaan tarjota ensiluokkaista laatua, Viivi kertoo.

Työ vaatii luonnollisesti jonkin verran matkustamista, mutta iso osa muualle sijoittuvista töistä voidaan tehdä etänä. Tutkittavat materiaalit ovat pääosin sähköisessä muodossa, siksi FRA:n henkilökunnastakin lähes puolet on IT-alan asiantuntijoita.

Eräässä projektissa viime syksynä aineisto koostui 60 000 dokumentista. Forensiikan avulla määrä saatiin tiputettua 18 000:een. 2,5 viikon mittaisessa projektissa seitsemän hengen tiimi tuotti asiakkaalle dokumenttien avulla kronologisen selvityksen tapahtumien kulusta.

- Näen tämän työn palapelin kokoamisena. Käymme läpi talous- ja hallintoaineistoa ja maailmalla usein myös sähköposteja. Työ itsessään on detaljitason tarkastelua, mutta koko ajan on pidettävä iso kuva mielessä, Tytti toteaa.

Aina työ ei tuota muuta tulosta kuin sen, että asiat ovat kunnossa.

- Monet ajattelevat meidän työn olevan hirvittävän jännittävää, ja toki näin usein onkin, mutta todellisuudessa työmme on hyvin yksityiskohtaista ja aikaa vievää tarkastustyötä. Tässä työssä taito onkin keskittyä oikeisiin asioihin ja todentaa havainnot tarkasti, Viivi kuvaa.

Monet epäeettiset tapaukset tulevat ilmi tutkivan journalismin kautta, mikä osaltaan on

omiaan parantamaan eettistä toimintaympäristöä. Median valtaa toisaalta molemmat myös hiukan kritisoivat, sillä sinne nousseet jutut leimaavat toimijan, vaikka selvitystyön perusteella aihetta ei olisiakaan. Maineriski on suuri.

- Olin itse mukana RSM Finlandilla tutkimassa Brother Christmasin tapausta. Vahinko tapahtui jo silloin, kun juttu nousi näkyvästi mediaan. Yleensä jälkikäteen virheellisiksi osoittautuneita väittämiä ei uutisoida yhtä laajasti, Tytti toteaa.

Taloudellisten väärinkäytösten tutkinta on sosiaalista työtä

Väärinkäytösten tutkinta vaatii istumalihaksia, tarkkuutta, kirjanpidon ymmärrystä sekä asioiden yhdistelykykyä. Mutta lisäksi työ on sosiaalista, sillä iso osa tiedosta kerätään ihmisiltä.

Voisi ajatella taloudellisten väärinkäytösten tutkijoiden olevan tiukkoja ja asiakeskeisiä, mutta Viivi ja Tytti viestivät iloisella olemuksellaan ihan muuta. He sanovatkin työssä olevan eduksi, jos osaa erottaa asian ihmisestä ja omaa hyvät vuorovaikutustaidot sekä uteliaan luonteen.

- Totta kai pitää joskus olla tiukakin, mutta ei se, että on mukava ja käyttää vaikka huumoria, vähennä yhtään ammattitaitoa, Tytti painottaa.

- Me olemme auttamassa ja palvelemissa näitä organisaatioita. Toimimme organisaatioiden kanssa, joita edustavat ihmiset, ja vastaavasti tarkastelemme työssämme ihmisten toimintaa. Siitä syystä sosiaalisia taitoja ei voi olla korostamatta. Uskomme, että on aina helpompi palata ihmiselle, joka on helposti lähestyttävä, Viivi sanoo.

FORENSIC RISK ALLIANCE

Kansainvälinen organisaatio, joka toimii forensiikan alalla ja tutkii muun muassa taloudellisia väärinkäytöksiä. Yrityksessä työskentelee talous-, tietosuojaja- ja eDiscovery-alan ammattilaisia.

- Perustettu 1999
- 280 työntekijää, lähes puolet IT-osaajia. Naisten osuus johtajatasolla 40 %.
- Toimistot Yhdysvalloissa, Iso-Britanniassa, Ranskassa ja Sveitsissä, 2018 syksystä lähtien myös Helsingissä.
- Kansainvälisyys isossa roolissa. Yrityksen työkieli on englanti, jonka lisäksi lähes kaikilla asiantuntijoilla on toinen vahva kieli. Yhteensä yli 40 eri kieltä. Työssä korostuu myös kulttuurinen osaaminen. Projekteja on ollut jo yli 75 maassa.
- Matalan hierarkian organisaatio. Toimeksiantoihin kootaan paras täsmäosaaminen kansainvälisestä tiimistä.

3XFAKTA

FRA:n palvelut jakautuvat karkeasti kolmeen:

1

Eettistä toimintaa tukeva ja taloudellisia väärinkäytöksiä ehkäisevä työ, esimerkiksi koulutukset ja organisaatioiden compliance-ohjelmien testaus.

2

Investigaatiot, väärinkäytösten tutkinnan lisäksi erilaiset selvitystyöt.

3

Monitorointi, eli tyypillisesti rahanpesu- tai korruptiotapauksissa organisaatiolle viranomaisen langettama valvonta toimintatapojen korjaamiseksi.

Monesti tapauksiin liittyy myös iso manneriski ja siksikin kommunikointi osapuolten välillä on avainasemassa. FRA:n tutkijat pyrkivät omalta osaltaan tekemään tutkinnasta mahdollisimman mielekästä. Tutkijalla pitää olla kuuntelevat korvat ja psykologista silmää. Joskus ulkopuoliselle kerrotaan helpommin sellaista tietoa, jota ei kerrottaisi organisaation sisällä.

- Jos työntekijä on nähnyt jotakin oman arvomaailmansa vastaista, se saattaa kuormittaa valtavasti. Erityisesti haastattelutilanteissa on ensiarvoisen tärkeää osata kuunnella. Olemme saaneet nimenomaisesti tästä positiivista palautetta, Viivi kertoo.

Psykologista silmää tarvitaan myös varsinaiseen selvitystyöhön. On tärkeää selvittää toimijan tai toimijoiden motiivi. Periaatteessa pitää osata ajatella kuin rikollinen.

- Tekijän motiivi ohjaa sitä, mitä meidän pitää tutkia. Usein tekijällä on henkilökohtainen tarve rahalle, vaikka peliongelma, Tytti kertoo.

Miten talouden väärinkäytöksiä voi ehkäistä PK-yrityksessä?

Useimmat taloudelliset väärinkäytökset olisivat ehkäistävissä riittäville kontroleilla. FRA:n asiantuntijat luettelevat kysymyksiä, joihin yrityksessä pitäisi osata vastata eri funktioiden osalta:

- Kuka yrityksessä valvoo ketäkin, kuka hyväksyy tositteet, kenellä on pääsy järjestelmiin, kuka käyttää pääkäyttäjäoikeuksia, kuka voi muuttaa toimittajien tilinumeroita tai tehdä muita muutoksia, kuka sulkee käyttäjätunnukset ihmisten lähtiessä yrityksestä? Listaa voisi jatkaa pidemmältikin.

Jos ei osata vastata peruskysymyksiin, kyseessä on jo riski. Moni aukko kohta tilkittäisiin jo sillä, että kukaan ei pääsisi toimimaan yksin.

- Jokaisessa pankkitapahtumassa pitäisi olla kaksi silmäparia. Usein jo pelkästään tilitapahtumien tarkastaminen saattaa johtaa väärinkäytöksen jäljille.

Yleinen harha on se, että taloudellinen väärinkäytös näkyisi tuloslaskelmasta tai taseesta. Viivin ja Tytin mukaan väärinkäytöksen huomaamiseksi pitää usein tutkia ruohonjuuritason asioita. Molemmat peräänkuuluttavat yritysten hallitusten vastuuta taloudellisten väärinkäytösten ennaltaehkäisyssä. Kyse on hallituksen huolellisuusvelvoitteen täyttämisestä.

- Meillä on työssämme aivan eri fokus kuin esimerkiksi tilintarkastajilla. Eihän tilintarkastajan tehtävä ole ensisijaisesti etsiä taloudellista väärinkäytöstä, vaan arvioida, antaa-ko tilinpäätös olennaisesti oikean ja riittävän kuvan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, Viivi sanoo.

Tytti ja Viivi kertovat esimerkin kavalluksesta, jossa palkanlaskija maksoi aina yhden ylimääräisen palkan henkilön irtisanoutumisen yhteydessä - omalle tililleen.

- Tällaista on vaikea millään perinteisellä kontrollilla saada kiinni, vaan pitäisi ajaa ristiin palkka- ja HR-dataa.

Pienistä puroista saattaa kasvaa iso virta ja esimerkiksi kavallukset voivat olla tekijälle suuri henkilökohtainen etu. Usein väärinkäyttäjät saattaa hyödyntää tiedossa olevia hyväksy-

misrajoja ja pitää summat tietoisesti näiden alapuolella. Tällöin yksittäiset tapahtumat jäävät myös tilintarkastuksessa olennaisuusrajan alle.

Kun yrityksessä herää epäily taloudellisesta väärinkäytöstä, saatetaan yhteyttä ottaa tilintarkastajaan. Yhtiön oma tilintarkastaja ei ole kuitenkaan riippumaton toimija kuten ulkopuolinen yritys.

- Yrityksen oma etu on kutsua paikalle täysin ulkopuolinen selvittäjä, jotta vältetään riski, että tilintarkastaja tarkastaa omaa tai kollegansa työtä, Viivi painottaa.

Tilintarkastajalla voi olla tärkeä rooli siinä, että mahdollista väärinkäytöstä lähdetään tutkimaan.

- Tilintarkastaja voi tuottaa hyvinkin tarkan muistion tai pöytäkirjan tilinpäätöksen tarkastamisen yhteydessä. Hallituksen olisi hyvä kysyä mahdollista muistiota, jotta muistio ei jää vain yksittäisen henkilön taakse.

FRA:n toimeksiannot tulevat usein yrityksen asioita hoitavalta asianajajalta, mutta yhteyttä voi ottaa myös yrityksen lakipuoli, compliance, sisäinen tarkastus tai talousjohto. Vahingot ovat sitä isompia, mitä enemmän toimijoita on mukana ja mitä korkeammassa asemassa henkilö tai henkilöt yrityksessä ovat.

-Mitä korkeammalla toimija on, sitä parempi mahdollisuus hänellä on manipuloida sekä aineistoja että ihmisiä, Tytti muistuttaa. ■

VASTUULLISUUS

on tilintarkastajan DNA:ssa

Vastuullisuus on paljon muutakin kuin lakien ja määräysten huomioimista. Mitä se on tilintarkastusalalla?

Riitta Laine

Yritysten vastuullisuus käsittää kolme ulottuvuutta: ympäristö-, sosiaalinen ja taloudellinen vastuu. Vastuullisuutta voidaan lähestyä myös sidosryhmien kautta. Vastuullinen yritys ei ole olemassa ai-noastaan tuottaakseen voittoa omistajille tai tuottaakseen palveluja asiakkailleen, vaan se huomioi vaikutuksensa kaikkiin sidosryhmiin.

Tilintarkastusala vaikuttaa moniin sidosryhmiin, ja alaa kohtaan on monenlaisia odotuksia. Odotuksia voi kohdistua tilintarkastuksen laatuun, lisäarvoon, kommunikointiin, neuvonantoon ja palveluun sekä tilintarkastajan toimintaan yleisesti.

Tilintarkastajan identiteetti rakentuu ammattieettisille periaatteille

Ammattieettisiä periaatteita ovat riippumattomuus, rehellisyys, objektiivisuus, ammattitaito, ammatillinen kriittisyys ja huolellisuus. Tilintarkastajan on myös huolehdittava salassapitovelvollisuudesta, käyttäydyttävä ammatillisesti ja noudatettava hyvää tilintarkastustapaa.

Kansainväliset eettiset säännöt käsittelevät eettisiä peruseriaatteita monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti. Riippumattomuuteen kuuluu muun muassa se, ettei tilintarkastaja ota vastaan lahjoja tai vieraanvaraisuutta, joita ulkopuolinen voisi pitää arveluttavina. Riippumattomuutta säädellessään myös tilintarkastuslaissa esteellisyysäännöksiin sekä rajoittamalla yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen, kuten listayhtiöiden, tilintarkastustoimeksiantojen kestoaikaa ja muita palveluja tilintarkastusasiakkaille.

Tilintarkastajan on arvioitava riippumattomuuttaan vuosittain, mutta myös sitä, toimiiko asiakas riittävän

vastuullisesti tilintarkastajan näkökulmasta. Arviointi alkaa uuden asiakkaan hyväksymisestä. Tilintarkastajan on päätettävä, voiko hän hyväksyä asiakkaan, joka mahdollisesti osallistuu laittomaan toimintaan tai vaikuttaa epärehelliseltä. Rahanpesulaki edellyttää tilintarkastajaa arvioimaan vuosittain asiakkaisiinsa liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä.

Tilintarkastaja vastaa työnsä laadusta

Tilintarkastaja tarkastaa asiakkaan kirjanpidon ja hallinnon. Lisäksi hän varmentaa, että tilinpäätös on laadittu lakien mukaan ja että se antaa asiakkaan toiminnan tuloksesta oikean ja riittävän kuvan. Varmistuaakseen tästä tilintarkastajan on tehtävä riittävästi tilintarkastusta. Tilintarkastajalla on velvollisuus ylläpitää osaamistaan, ja hänellä on oltava asiakastoimeksiannon hoitamiseen riittävä osaaminen ja resurssit. Hänen on myös tunnettava sekä asiakkaan tilinpäätöstä koskevat lait että asiakkaan toiminta, jotta hän voi lausua näistä seikoista tilintarkastuskertomuksessaan uskottavasti.

Oikean ja riittävän kuvan arvioimiseksi tilinpäätöstä on katsottava käyttäjien, kuten omistajien ja sijoittajien silmin. Euromääräiset olennaisuusrajat määrittelevät, minkä kokoinen virhe voisi vaikuttaa tilinpäätöksen lukijan tulkintoihin tai päätöksiin. Tilintarkastajalla on vastuu siitä, että hänen suorittamansa tarkastus on luottamuksen arvoinen. Tilintarkastajan vastuusta säädetään tilintarkastuslaissa.

Tilintarkastajan välittömimmät sidosryhmät ovat:

- yrityksen omistajat, jotka valitsevat tilintarkastajan
- yrityksen johto ja hallitus, jotka vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta
- tilinpäätöksen laatija.

Kaikki sidosryhmät odottavat tilintarkastuksen olevan laadukasta ja tehokasta. Tilintarkastajan on noudatettava hyvää tilintarkastustapaa ja suoritettava ja dokumentoitava työnsä laadukkaasti. Vaikka vaatimus tilintarkastuksen palveluturvallisuudesta ei ole samalla tasolla kuin kirurgilla tai palomiehellä, voi tilintarkastajankin työn huonosta laadusta aiheutua vahinkoa, ainakin taloudellista. On hyvän tilintarkastustavan mukaista suunnitella ja toteuttaa tilintarkastus niin, että asiakas hyötyy siitä mahdollisimman paljon ilman ylimääräistä vaivaa. Tilintarkastajia koskee myös salassapitovelvollisuus, joka edellyttää myös tietoturvasta huolehtimista.

Tilintarkastuskertomus lisää tilinpäätöksen luotettavuutta ja informaatioarvoa. Jos tilintarkastaja on tehnyt merkittäviä havaintoja tilinpäätöksestä, kirjanpidosta ja hallinnosta, ne näkyvät tilintarkastuskertomuksessa. Jos merkittäviä havaintoja ei ole, on kertomus vakiomuotoinen.

Lisäarvoa avoimuudella ja proaktiivisuudella

Tilintarkastaja tekee havaintoja asiakkaan hallinnosta, kirjanpidosta, tilinpäätöksestä, sisäisestä valvonnasta ja siitä, miten taloushallinto on järjestetty. Kaikkein merkittävimmistä havainnoista hän raportoi tilintarkastuskertomuksessa. Vastuullisesti toimiva tilintarkastaja raportoi myös vähemmän merkittävistä havainnoista. Hänen kannattaa muutenkin pyrkiä mahdollisimman avoimeen, merkitykselliseen ja ajantasaiseen kommunikointiin asiakkaan kanssa.

Kommunikoimalla kaksisuuntaisesti ja proaktiivisesti tilintarkastaja saa tietoa asiakkaan odotuksista tilintarkastuksen suhteen. Kommunikaatio mahdollistaa odotusten huomioimisen lisäksi tehokkaan tilintarkastuksen. Käymällä aktiivista keskustelua tilintarkastaja voi saada tietoa investointiaikeista ja muista muutoksista asiakkaan toiminnassa. Hän voi myös antaa asiakkaalle tietoa ja vinkkejä, joita hänellä on muista toimeksiannoista (benchmarking) tai perustuen hänen käsitykseensä yleisestä taloustilanteesta, paikallisista tapahtumista tai tulevista lainsäädännöllisistä muutoksista. Ennakoiva ja ajantasainen kommunikaatio voi ehkäistä rikkomuksia tai häiriöitä asiakkaan toiminnassa, virheitä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä sekä väärinkäsityksiä.

Tilintarkastaja voi myydä asiakkailleen muitakin palveluja kuin tilintarkastusta. Tällöinkin hänen on noudatettava eettisiä sääntöjä, suojeltava riippumattomuuttaan ja toimittava vastuullisesti. Asiakasta saa auttaa ja neuvoa, mutta omaa työtään ei saa tarkastaa. Tilintarkastaja vastaa siitä, että tarjoaa asiakkailleen oikean palvelun oikeaan tarpeeseen.

Tilintarkastajan on huomioitava yleinen etu

Kestävä yrityksen arvo määräytyy yrityksen sidosryhmien ja yritykseen arvoon vaikuttavien tekijöiden eri ulottuvuuksista. Tilintarkastajan perustehtävän voi ajatella rajoittuvan yrityksen nykyiseen arvoon, joka rakentuu omaisuudesta ja taloudellisesta tuloksesta sijoittajien arvostuksen ohella (ks. kuva). Eettisten sääntöjen mukaan ammattikunnalla on kuitenkin velvollisuus toimia yleisen

edun mukaisesti. Tilintarkastajan tehtävänä ei siis ole vain omistajien ja johdon odotuksiin ja tarpeisiin vastaaminen, vaan hänen on nähtävä roolinsa laajemmin. Yleisen edun kannalta muita huomioitavia sidosryhmiä ovat tilintarkastajan alaiset ja alihankkijat, kollegat ja muut tilintarkastajat, mutta myös asiakkaan sidosryhmät, muut rahoittajat, verottaja, eläkeyhtiöt ja ympäröivä yhteiskunta.

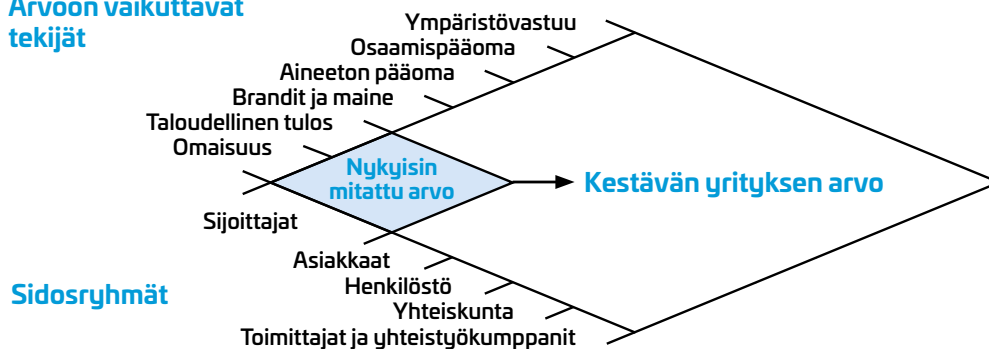
Tilinpäätösten ja erilaisten tilitysten varmentamisella on yhteiskunnallista merkitystä. Tilintarkastus sisäisen valvonnan jatkeena ehkäisee taloudellisia väärinkäytöksiä, ja rahanpesuepäilyksistä tilintarkastajalla on lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus.

Tilintarkastaja tarkastaa, onko asiakas noudattanut lakeja ja määräyksiä - erityisesti kirjanpidon ja tilinpäätöksen näkökulmasta. Tilintarkastaja tarkastaa muun muassa, onko yhtiö hoitanut viranomaisvelvoitteensa, kuten verojen ja eläkkeiden ilmoittamisen ja maksun, sekä onko tilinpäätökseen tehty verojaksotus oikein. Virheiden korjaaminen ennen veroilmoituksen jättämistä säästää asiakkaan rahaa ja vaivaa. Jos tilintarkastaja havaitsee rikkomuksia lakien ja määräysten noudattamisessa, hänellä voi olla velvollisuus huomauttaa niistä tilintarkastuskertomuksessaan.

Tilintarkastusala on merkittävä työllistäjä

Hyväksytyjä tilintarkastajia on eri puolella Suomea ja suurin osa heistä käyttää avustavia tilintarkastajia, muita asiantuntijoita tai alihankkijoita. Suurimmat tilintarkastusyhteisöt työllistävät satoja henkilöitä. Vastuullinen yhtiö huolehtii henkilöstönsä palkanmaksusta ja muista

Arvoon vaikuttavat tekijät

Niskala ym. (2019) kuvaa yrityksen arvon kehittymistä sidosryhmien ja muiden arvoon vaikuttavien tekijöiden dimensiolla.

Jos tilintarkastaja havaitsee rikkomuksia lakien ja määräysten noudattamisessa, hänellä voi olla velvollisuus huomauttaa niistä tilintarkastuskertomuksessaan.

työnantajavelvoitteista, mutta myös henkilökunnan hyvinvoinnista ja jaksamisesta huomattavasti sopimus-oikeutta ja työlainsäädäntöä laajemmin.

Tilintarkastajan tulee toimia vastuullisesti myös kollegoita ja kilpailijoita kohtaan. Hyvä tilintarkastustapa ohjaa tilintarkastajien toimintaa kohti yhdenmukaisuutta siten, että toimitaan yhteisten pelisääntöjen mukaisesti, vastuullisesti, tehokkaasti ja laadukkaasti toimeksiannon erityispiirteet huomioiden. Näin tilintarkastustuote säilyy laadukkaana ja arvostettuna.

Tilintarkastajalla on osaamista jaettavaksi

Monet tilintarkastajat toimivat kaupan ja talouden alan luottamustehtävissä. Erityisesti pienissä kunnissa tilintarkastaja on usein arvostettu henkilö, joka vaikuttaa sidosryhmiin ja mielikuvaan tilintarkastajista. Tilintarkastajat käyvät luennoimassa oppilaitoksissa ja paikallisissa elinkeinoelämän tilaisuuksissa levittäen tietoa sekä alasta että palveluistaan. Moni tekee myös hyväntekeväisyystyötä hyödyntäen osaamistaan eri tavoin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on tärkeää, että tilintarkastuksesta annettava kuva on ”oikea ja riittävä” eikä palveluista anneta harhaanjohtavaa kuvaa. Tilintarkastajan tulee aina käyttäytyä ammattimaisesti ja alan mainetta tahraamatta.

Tilintarkastajan roolia voi laajentaa

Vastuullinen yritys pyrkii lisäämään toimintansa positiivisia vaikutuksia ja pienentämään negatiivisia. Lisäksi se pyrkii ylittämään lakien ja määräysten vaatimukset sekä ottamaan huomioon kaikki sidosryhmänsä.

Tilintarkastukseen kohdistuu monenlaisia odotuksia, joista osaan ei ole perinteisesti pystytty vastaamaan. Tilintarkastajien on kuunneltava sidosryhmien tarpeita ja vastattava avoimemmin toiveisiin. Meillä on mahdollisuus laajentaa tehtäväämme ja vastuutamme sekä lisätä niin oman kuin asiakkaan toiminnan vastuullisuutta. ■

Riitta Laine
KHT

Riitta Laine toimii asiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.

Lisää vastuullisuudesta

Kiinnostuitko yritysvastuusta ja sen raportoinnista? Yritysvastuu – raportointi- ja laskentaperiaatteet (Niskala ym. 2019) tarjoaa vastauksia muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä yritysvastuu on ja miten siitä raportoidaan?
- Mikä on tilintarkastajan rooli eitaloudellisen tiedon varmentajana?

Kirjasta löydät myös uudistuneet GRI-standardit.

Tutustu julkaisuun!
→ <http://bit.ly/2WQM3tH>

30

Kolumni

*Kim Ittonen, KTT
Kim Ittonen toimii Hankenilla
tilintarkastuksen apulaisprofes-
sorina ja laskentatoimen yksikön
johtajana.*

KIM ITTONEN

Laatumielikuva on tehokas kannustin

Tilintarkastukseen vaikuttavat samat lainalaisuudet kuin muuhunkin liiketoimintaan. Tilintarkastuksen laadunvalvonta on saanut osakseen kritiikkiä, mutta kansainväliset tulokset puhuvat sen ohjaavan vaikutuksen puolesta.

Tilintarkastusvalvonnan yhteenvedo vuoden 2018 laaduntarkastusten tuloksista herätti keskustelua ja huolta alkuvuodesta Suomessa. Vain 35 prosenttia tarkastukseen osallistuneista hyväksyttiin ilman huomautusta.

Tilanne ei ole uniikki Suomen osalta, sillä myös muissa maissa laaduntarkastusten tulokset ovat herättäneet huolta. Tulosten heikkenemiselle on ollut yhteistä se, että tilintarkastusalan laaduntarkastukset on siirretty alan sisältä julkisen hallinnon tehtäväksi ja tarkastuksen tuloksia on ryhdytty julkaisemaan. Suomessa tilintarkastusvalvonta siirtyi Keskuskauppakamarilta Patentti- ja rekisterihallitukselle vuonna 2016 ja ensimmäinen yhteenvedo laaduntarkastuksen tuloksista julkaistiin 2017.

Laaduntarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että tilintarkastustyö on suoritettu lakeja ja standardeja noudattaen. Tulosten julkaisemisen tavoitteena on lisätä tilintarkastuksen laadun läpinäkyvyyttä – asiakkailla kun ei juuri ole keinoja arvioida tilintarkastuksen laatua.

Julkisen hallinnon osaamista ja asiantuntemusta laaduntarkastusten osalta on kritisoitu niin Suomessa kuin muuallakin. Samoin kritiikkiä on saanut osakseen ISA-standardien soveltuvuus eri toimeksiantoihin sekä standardien tilintarkastusvalvontaa ohjaava vaikutus.

Ottaen huomioon laadunvalvontaan panostetut resurssit sekä siihen kohdistuvan kritiikin, on oleellista arvioida laaduntarkastusten vaikutuksia toimeksiantojen laatuun.

Kansainväliset kokemukset puhuvat riippumattoman laaduntarkastuksen puolesta. Carson ym. (2017) tutkivat laaduntarkastuksen rakennetta ja muutoksia 51 maassa. Riippumattomaan laaduntarkastukseen siirtyminen paransi merkittävästi tilintarkastustoimeksiantojen laatua. Tulokset voivat kertoa siitä, että riippumattomat laaduntarkastukset havaitsevat ja korjauttavat toimeksiantoissa olevia puutteita aiempaa tehokkaammin. Toisaalta tulokset voivat viitata siihen, että tietoisuus riippumattomasta tarkastuksesta saa tilintarkastajat suorittamaan toimeksiantonsa aiempaa laadukkaammin.

Tutkimuksen mukaan tilintarkastustoimeksiantojen laatu parani, kun laaduntarkastuksen tulokset raportoitiin julkisesti. Parannus oli entistä merkittävämpi, jos tulokset julkaistiin pelkän koonnin sijaan tilintarkastusyhteisöit-

täin eriteltyinä. Näin toimittiin esimerkiksi Norjassa. Laatumielikuviin vaikuttavilla tekijöillä ja riskeillä oli siis odotettu vaikutus tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen toimintaan.

Lisäksi tutkimus osoitti, että reagointi laaduntarkastuksen muutoksiin oli merkittävämpää suuremmissa tilintarkastusyhteisöissä. Tulos on odotettu, sillä näiden yhteisöjen asiakkaat odottavat tyypillisesti tilintarkastajalta korkeaa laatumielikuvaa.

Yhteenvedon voidaan todeta, että tilintarkastajat reagoivat samoihin kannustimiin kuin tilintarkastusasiakkaat. Jos riskinä on riippumattoman (laadun)tarkastajan antama julkinen huomautus, on omien etujen mukaista kehittää tilintarkastusta vastaamaan standardeja sekä sidosryhmien odotuksia. ■

**Laatu parani,
kun tulokset
raportoitiin
julkisesti.**

Sama työ, eri säännöt?

Tilintarkastajat tarjoavat lakisääteisen tilintarkastuksen lisäksi muita myös palveluja. Aina ei ole kuitenkaan selvää, minkälaista sääntelyä kuhunkin palveluun kohdistuu.

Lainsäädäntö ei aina ole helppoa, järkevinkin pykälät saattavat yksittäistapauksissa johtaa omituisiin lopputuloksiin. Tilintarkastuslaki ei tee tästä poikkeusta.

Tilintarkastuslakia sovelletaan kokonaan...

Tiukimmin säänneltyjä ovat lakiin perustuvat palvelut. Lakisääteiseen tilintarkastukseen sovelletaan kaikkia tilintarkastuslain velvoitteita. Samoin tilintarkastuslakia sovelletaan kokonaisuudessaan, jos jokin tehtävä on jossain muussa laissa säädetty nimenomaan tilintarkastajan tehtäväksi. Tällainen on esimerkiksi sulautumissuunnitelmasta annettava lausunto, josta säädetään osakeyhtiölaissa. Tilintarkastuslakia sovelletaan kokonaisuudessaan myös silloin, kun tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön, mutta mikään laki tai asetus ei edellytä, että juuri tilintarkastaja antaisi kyseisen lausunnon.

...tai vain osittain

Sen sijaan tilintarkastuslakia ei sovelleta, ainakaan kokonaisuudessaan, jos tilintarkastaja antaa lausunnon muulle kuin tuomioistuimelle tai viranomaiselle ja jos lainsäädäntö ei edellytä lausuntoa nimenomaan tilintarkastajalta. Tilintarkastuslakia on kuitenkin sovellettava osittain, jos edellä mainittu lausunto annetaan tilintarkastajan ominaisuudessa. Aina ei kuitenkaan ole selvää, onko tilintarkastaja toiminut juuri tilintarkastajan ominaisuudessa.

Sama toimeksianto, mutta eri säännöt

Konkurssipesän erityistarkastuksissa sovelletaan lainsäädäntöön vaikuttaa tarkastuksen toimeksiantaja.

Konkurssilain mukaan erityistarkastuksen voi suorittaa joku muukin kuin tilintarkastaja. Erityistarkastusta tekevän tilintarkastajan ei siis tarvitse soveltaa tilintarkastuslakia kokonaisuudessaan. Jos konkurssipesän erityistoimeksiannosta määrää kuitenkin valtion viranomaisen eli konkurssiasiamies, kyseessä onkin viranomaiselle annettava lausunto. Nyt sovellettavaksi tulee tilintarkastuslaki kokonaisuudessaan. Jos taas erityistarkastus tilataan muulta kuin tilintarkastajalta, ei tilintarkastuslakia sovelleta lainkaan.

Millä logiikalla samaan tarkoitukseen tehtyyn ja sisällöltään samanlaiseen työhön kohdistuu toimeksiantajasta riippuen tilintarkastuslaki kokonaisuudessaan tai vain sen osa? Esimerkiksi konkurssipesän erityistarkastuksessa esiin tulevia faktoja hyödyntävät samoihin tarkoituksiin pesänhoitajat, velkojat ja tuomioistuimet riippumatta siitä, onko tarkastuksen tilannut viranomainen vai joku muu.

Lisäksi tilintarkastuslain riippumattomuusvaatimusta sovelletaan silloin, kun toimeksianto on tehty viranomaisen eli konkurssiasiamiehen vaatimuksesta. Jos toimeksiantaja on joku muu, ei tilintarkastuslain riippumattomuussäännöstä tarvitse noudattaa. ■

Risto Ruuska
OTK, KTM

Risto Ruuska toimii johtavana asiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.

UUTTA KAUPPAREKISTERILAKIA VALMISTELLAAN

Nykyinen kaupparekisterilaki vuodelta 1979 kaipaa päivitystä muuttuneessa toimintaympäristössä. Uuden lain valmistelutyö on parhaillaan käynnissä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Jyri Oksanen

Kaupparekisterin tehtävänä on tarjota luotettavaa yritystietoa elinkeinoelämän, viranomaisten ja kansalaisten käyttöön. Voimassa oleva kaupparekisterilaki (129/1979) korvasi omalta osaltaan sitä edeltäneen asetuksen kaupparekisteristä sekä toiminimestä ja prokurasta vuodelta 1895. Kaupparekisterilakia säädettäessä sekä elinkeinonharjoittajien että viranomaisten toimintaympäristö oli hyvin erilainen kuin nyt, erityisesti muutosta ovat tuoneet tietotekniikka ja kansainvälistyminen. Kaupankäynnin nopeutta ja sujuvuutta koskevat vaatimukset ovat myös kasvaneet. Vuosien varrella kaupparekisterilakiin on tehty kymmeniä muutoksia, mutta lähtökohdiltaan laki on ”paperiaikainen”.

Kaupparekisteriasiointi on jo tällä hetkellä suurelta osin sähköistä. Esimerkiksi vuonna 2018 yksityisten elinkeinonharjoittajien perustamisolmoituksista sähköisiä oli noin 90 prosenttia, osakeyhtiöiden osalta 60 prosenttia.

Vaikka kaupparekisteriä on voitu kehittää voimassa olevan lain puitteissakin, edellyttää tietotekniikan hyödyntäminen ja toisaalta kaupparekisterin luotettavuuden sekä ajantasaisuuden parantaminen toimia myös lainsäätäjältä. Kaupparekisterilain uudistamisen tavoitteena

on mahdollistaa kaupparekisterin kehittäminen vastaamaan nykyisiä ja tulevia tarpeita jättämällä yksityiskohtaiset keinot rekisteriviranomaisen harkintaan.

Työryhmän ehdotusten pohjalta kohti uutta kaupparekisterilakia

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti vuonna 2015 työryhmän arvioimaan kaupparekisteriä koskevia kehittämistavoitteita ja yritysten rekisteröintiä koskevan lainsäädännön muutostarpeita. Työryhmä antoi keväällä 2017 mietintönsä kaupparekisterin kehittämisestä (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 23/2017; myöh. työryhmämietintö). Työryhmämietinnön keskeiset ehdotukset koskevat asioinnin sähköistämistä, kaupparekisterin käytettävyyden lisäämistä, rekisteröinnin keventämistä sekä kaupparekisteritietojen ajantasaisuuden ja luotettavuuden parantamista.

Tällä hetkellä työ- ja elinkeinoministeriössä valmistellaan työryhmämietinnön sekä siitä annetun lausuntopalautteen pohjalta hallituksen esitystä uudeksi kaupparekisterilaksi. Valmistelussa otetaan huomioon myös työryhmän työn päättymisen jälkeen ilmenneitä tarpeita, kuten tietosuoja-asetuksen vaatimukset, uuden rahanpesudirektiivin vaatimukset ja FATF:n (Financial

Uusi laki työn alla

Kuva iStock

Action Task Force) maatarkastuksen suositukset sekä uuden digitaalisten välineiden ja prosessien käytöstä yhtiöoikeudessa annetun direktiivin täytäntöönpano.

Sähköinen asiointi

Kaupparekisteriasioinnissa on työryhmämietinnön ehdotuksen mukaisesti tavoitteena siirtyä kokonaisuudessaan sähköiseen asiointiin. Sähköinen asiointi mahdollistaa palvelujen jatkuvan käytettävyyden sekä parantaa turvallisuutta

asioijan sähköisen tunnistamisen ja asiointivaltuuksien tarkastamisen kautta.

Työryhmämietinnössä ei otettu kantaa sähköisen asiointin velvoittavuuteen. Jo tällä hetkellä sähköinen asiointi on mahdollista suuressa osassa kaupparekisteri-ilmoituksia, ja näiden osalta yritys voi myös itse ilmoittaa asioivansa ainoastaan sähköisesti. Valtiovarainministeriön asettaman sähköisen asiointin ja viestinvälityksen toimintatavat -työryhmän maaliskuussa 2019 jättämässä loppuraportissa

ehdotetaan, että elinkeinonharjoittajat velvoitetaan sähköiseen viranomaisasiointiin vuoden 2022 loppuun mennessä.

Osana sähköisen asioinnin kehittämistä on ratkaistava myös sellaisten henkilöiden tunnistaminen, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Kotimaisessa kontekstissa sähköisen asioinnin käyttöönottoa hidastaa vanhoista rekisterimerkinnöistä puuttuvat henkilötunnukset, jotka estävät henkilön sähköisen tunnistamisen.

Kaupparekisteritietojen käytettävyyden lisääminen

Rakenteisessa muodossa olevia asiakirjoja, kuten yhtiöjärjestyksiä tai tilinpäätöksiä, voidaan hyödyntää nykyisiä kuvatiedostoja tehokkaammin niin tietoja rekisteröitäessä kuin rekisterissä olevia tietoja käytettäessä. Sen lisäksi rakenteinen muoto parantaa tietojen laatua. Ensimmäinen rakenteinen tilinpäätös (IXBRL) on rekisteröity kaupparekisteriin huhtikuussa 2019 Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) ja Taloushallintoliiton yhteistyössä toteuttaman rajapinnan kautta.

Kaupparekisterin kehittämistyöryhmä on ehdottanut luopumista kaupparekisteritietojen maksullisuudesta osana tietojen käytettävyyden

lisäämistä. Tätä arvioidaan valmistelussa erikseen.

Tiedot kysytään vain kerran

Kaupparekisteriotteiden toimittamisvelvollisuudesta muihin viranomaisiin ollaan luopumassa. Jo tällä hetkellä viranomaiset saavat maksutta käyttöönsä PRH:n ylläpitämän Virre-tietopalvelun. Laajamittainen kaupparekisteritietojen käyttö toisessa viranomaisessa edellyttää sähköisen rajapinnan hyödyntämistä, jolloin tietojensiirto voidaan myös automatisoida.

Rekisteröintimenettelyn keventäminen

Sähköiseen asiointiin siirtyminen mahdollistaa sen, että jatkossa kaupparekisteri-ilmoituksia voidaan rekisteröidä automaattisesti. Ainakin aluksi tämä koskisi asiallisesti yksinkertaisia ilmoituksia, joita olisivat edustamisilmoitukset ja 1.7.2019 alkaen kaupparekisteriin tehtävät ilmoitukset yritysten tosiasiallisista edunsaajista.

Yrityksen perustamista suunnittelevalle voi itse ennakkollisesti hakea mahdollisia esteitä rekisteröinnille PRH:n verkkosivulla olevalla nimipalvelulla ja nopeuttaa siten ilmoituksen käsit-

telyä. Toukokuussa 2019 voimaantulleeseen tavaramerkkilain säätämisen yhteydessä myös toiminimilakia muutettiin niin, että käyttämättömän toiminimen rekisteröinti voidaan kumota hallinnollisesti rekisteriviranomaisessa eikä tuomioistuimenmenettelyä välttämättä tarvita.

Ajantasaisuuden ja luotettavuuden parantaminen

Kaupparekisterin kehittämiseksi työryhmämietinnössä ehdotetaan myös, että yrityksille tarjotaan sähköisessä asiointipalvelussa mahdollisuus tarkastaa ja vahvistaa rekisteritietonsa vuosittain. Kaupparekisteritietojen ajantasaisuus olisi joka tapauksessa vahvistettava vähintään viiden vuoden välein.

Sähköisten asiointipalvelujen kehittämisessä olisi työryhmämietinnön mukaan tärkeää lisätä yrityksen vastuuhenkilöiden tietoa kaupparekisterissä vireillä olevista asioista ja parantaa näin asiakaspalvelun ohella myös yritysturvallisuutta. PRH tarjoaakin tällä hetkellä yrityksille mahdollisuuden hälytyspalvelun käyttöönottoon rekisteriviranomaisessa vireille tulleista tai rekisteröidyistä ilmoituksista. Lisäksi yrityksen on mahdollista seurata sähköisesti jätetyn ilmoituksensa käsittelyvaihetta.

Sähköiseen
asiointiin
siirtyminen
mahdollistaa
sen, että jatkossa
kaupparekisteri-
ilmoituksia voidaan
rekisteröidä
automaattisesti.

Kaupparekisterilakia valmisteltaessa PRH:lle tultaneen esittämään oikeutta määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu kaupparekisteriin liittyvän ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Seuraamusmaksu koskisi myös tilinpäätöksen ilmoittamista jättämistä.

Kaupparekisterin rahoittaminen

Työryhmämietinnössä on esitetty, että kaupparekisterin rahoituksessa siirryttäisiin nykyisestä pääosin käsittely- ja tietopalvelumaksuihin perustuvasta mallista vuosimaksuun. Vuosimaksun käyttöönotto ei välttämättä merkitsisi luopumista kaikkien ilmoitusten maksuista. Tätä ehdotusta arvioidaan lausuntopalautteen pohjalta. Tässä vaiheessa on kuitenkin todennäköistä, että rahoitusta koskevaa kysymystä arvioidaan erikseen eikä osana kaupparekisterilain kokonaisuudistusta. ■

Jyri Oksanen

Jyri Oksanen työskentelee erityisasiantuntijana työ- ja elinkeinoministeriössä

NÄISTÄ TEEMOISTA
OLEMME LOBANNEET
TEMIÄ JA PRH:TA.

Hyödyt irti tilintarkastuksesta

Jarkko Raitio

Kaupparekisterin uudistamisen keskeinen tavoite on tietojen ajantasaisuuden ja luotettavuuden lisääminen. Kaupparekisterin tilinpäätöstietojen luotettavuutta voisi parantaa tuomalla esiin tilintarkastusta koskevat tiedot.

Tietojen ajantasaisuus paranisi, jos rekisterivelvolliset päivittäisivät tai varmistaisivat tietojen ajantasaisuuden nykyistä useammin. Tiedot pitäisi päivittää säännöllisesti, vähintään vuosittain. Ehdotettu viiden vuoden sykli kuulostaa pitkältä.

Kaupparekisterin tilinpäätöstietojen luotettavuutta voisi parantaa hyödyntämällä ja tuomalla nykyistä näkyvämmiin esiin yrityksen tilintarkastusta koskevat tiedot. Karkea kahtiajako voidaan tehdä yhtiöihin, joissa on valittu tilintarkastaja, ja yhtiöihin, joissa ei ole tilintarkastajaa. Tilintarkastettu tilinpäätös eroaa tilintarkastamattomasta siten, että tilintarkastetun tilinpäätöksen on tarkastanut yhtiöstä riippumaton tilintarkastaja. Tilintarkastus lisää luottamusta tilinpäätökseen ja sitä kautta koko yhtiöön.

Voitaisiin tähdätä siihen, että tilinpäätöstietojen käyttäjälle selviää yhdellä silmäyksellä:

- Onko yhtiö tilintarkastusvelvollinen?
- Kuka tai ketkä on valittu yhtiön tilintarkastajaksi?
- Onko yhtiön tilinpäätös tarkastettu ja tilintarkastuskertomus annettu?
- Onko tilintarkastaja antanut puhtaan vai mukautetun tilintarkastuskertomuksen?

Kaupparekisterin luotettavuus lisääntyisi, jos edellä mainitut seikat lisättäisiin rekisteröitäviin tietoihin. Teknisesti lisäykset olisi helppo toteuttaa, joten kyse on lähinnä siitä, edellyttäisivätkö uudistukset lainsäädäntömuutosta vai voitaisiinko ne toteuttaa rekisteriviranomaisen päätöksellä.

Kaupparekisterin luotettavuus lisääntyisi entisestään, jos yhtiön tilintarkastajaksi voisi rekisteröidä vain henkilön, joka on rekisteröity tilintarkastajaksi tilintarkastajarekisteriin. ■

Jarkko Raitio
KTT

Jarkko Raitio toimii asiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.

Tapaksia ja tastingiä Tampereella – asiakain asiakasymmärryksestä

Tastingissä opittiin, että viini maistuu erilaiselta siltään nautittuna kuin ruoan kanssa. Viinit jakoivat mielipiteitä, mutta espanjalainen punaviini taisi peitota ainakin alkuviinin.

Tiesitkö, että yhdistyksellämme on alueellista toimintaa ja jäsenemme voivat vaikuttaa sen toimintaan? Miten voimme lisätä asiakasymmärrystä, kysyttiin Tampereella toukokuussa, ja samalla kohennettiin viinietoutta.

Tammikuun Tilintarkastajapäivässä tamperelainen Teemu Suoniemi veti hihasta ja kertoi ajatuksensa: Yritetään saada niin nuoria kuin vanhempia tilintarkastajia mukaan tilaisuuteen, jossa on yhdistetty asia, keskustelu, viinitasting ja tapakset. Paikkakin oli selvä: Inez tapas bar. Niinpä tartuimme Teemun kanssa toimeen.

Saimme tilaisuuteen myös helsinkiläistä ja jyväskyläläistä verta: **Teemu Laitisen** ja **Sami Kiviluoman**. Kaksi Teemua ja yksi Sami vetivät keskustelua asiakasymmärryksestä, ja kolme vinkkiä jäi yli kaiken mieleen:

1. Kerro omat toimintatapasasi ja luo pelisäännöt asiakassuhteelle jo alkuvaiheessa, asiakassuhde rakentuu keskusteluiden kautta.
2. Puhu asiakkaan kieltä. Jos asiakkaasi on pk-yrittäjä, hänelle ei kannata puhua samalla tavoin kuin toiselle tilintarkastajalle.
3. Muista kommunikoinnin tärkeys pitkin asiakassuhdetta!

Oli mukava tavata tamperelaisia jäseniä ja ehdimme jo ideoita tulevaakin. Oletko sinä seuraavassa tilaisuudessa mukana ja mitä sinä toivot? ■

Paula Hämäläinen
FM

Paula Hämäläinen toimii viestintä- ja jäsenpalveluasiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.

Kiitos Teemut, Sami, ravintolan väki ja tilaisuudessa olleet! Kiitos myös useammalle nuorelle tilkkarille, jotka ovat toivoneet tätä aihetta. Lehden ilmestymisen aikaan on järjestetty aihetta liipaten myös striimaus palvelumuotoilusta ja tallennekin on jo olemassa. Toiveissanne on voimaa!

Auta tilintarkastajaa pääsemään LAADUNTARKASTUKSESTA LÄPI

Tilien välistä -palstalla
SanoIT-taja tarinoi ennalta arvaamattomista ja suhteellisesti sovelletuista aiheista ammatillista harkintaa ja skeptisyyttä käyttäen. Tarinoiden perustaksi on hankittu tarpeellinen määrä tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä. Kohtuullisella varmuudella voidaan lausua, ettei tarinoissa ole olennaisia virheellisyttä.

EI

ONKO yhtiökokous valinnut minut tilintarkastajaksi tälle tilikaudelle?

KYLLÄ

EI

OLENKO riippuvainen yhtiöstä?

KYLLÄ

EI

ARVIOINKO yhtiön tilinpäätöksessä mahdollisesti piilevien virheiden riskiä?

KYLLÄ

EI

TARKASTINKO liikevaihtoa pelkästään alkutilikaudelta?

KYLLÄ

EI

TESTASINKO kontrolleja?

KYLLÄ

EI

TARKASTINKO riittävästi kaikkia olennaisia tilinpäätöseriä?

KYLLÄ

EI

TÄSMÄYTINKÖ tilinpäätöksen luvut kirjanpitoon?

KYLLÄ

EI

VÄLTINKÖ tarkastuksessa kaikenlaista yllätyksellisyttä?

KYLLÄ

EI

ANNOINKO puhtaan tilintarkastuskertomuksen, vaikka tilinpäätöksessä on olennainen virhe?

KYLLÄ

EI

DOKUMENTOINKO tekemäni työn riittävän yksityiskohtaisesti?

KYLLÄ

Edelleen pätevä!

Pienten yhteisöjen tilintarkastuksen HAASTEISIIN ON TARTUTTU

Kansainvälisten tilintarkastusalan standardien soveltuvuus ”vähemmän monimutkaisten” toimeksiantojen tarkastamiseen aiheuttaa päänvaivaa monella tasolla. Nyt IAASB tarjoaa kolmea ratkaisuehdotusta tilanteen helpottamiseksi.

Riitta Laine

Pienten ja keski suurten yhteisöjen tilintarkastus on ollut tilintarkastajien ja sidosryhmien huulilla viime aikoina sekä Suomessa että maailmalla. Moni pitää tilintarkastusta liian raskaana tapana varmentaa pienten yhteisöjen tilinpäätöksiä – etenkin jos ja kun niiden tilintarkastuksessa sovelletaan kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja eli ISA-standardeja. Kyseisiä standardeja voidaan soveltaa suhteellisesti eli tarkoituksenmukaisessa laajuudessa, mutta se ei ole yksiselitteistä.

Kansainvälisessä keskustelussa päästiin askel eteenpäin, kun IAASB perusti muutama vuosi sitten projektiryhmän selvittämään, miten pienten ja yksinkertaisten toimeksiantojen ISA-haasteita voitaisiin ratkaista. IAASB julkaisi huhtikuun lopussa keskustelupaperin, johon se toivoo laajasti kommentteja tulevan syyskuun puoleen väliin mennessä.

Vähemmän monimutkainen on uusi pieni

IAASB on kääntänyt keskustelun pienistä toimeksiantoista vähemmän monimutkaisiin (less complex entities, LCE) toimeksiantoihin. Vaikka monimutkaisuus on hankalampi määritellä kuin euroihin perustuva kokoluokka, on muutos järkevä. Koko ei välttämättä ole ratkaiseva seikka, kun määritellään tilinpäätöksen tarkastamisen haasteita. Pienen yhteisön tilinpäätös voi sisältää useita hankalia eriä, ja toisaalta ison yhtiön tilintarkastus voi toisinaan olla hyvin suoraviivaista.

Parempi tutkia kuin hutkia

IAASB käsittelee keskustelupaperissa LCE-toimeksiantojen haasteita jakaen ne sellaisiin, joihin se voi itse vaikuttaa ja sellaisiin, joihin se ei itse voi vaikuttaa. Ennen kuin mahdollisia muutoksia voidaan tehdä, on selvitettävä mahdollisimman täsmällisesti, mitä haasteita tilintarkastajilla on LCE-toimeksiannoissa. On myös muodostettava selkeä käsitys siitä, miten haasteet liittyvät nimenomaan ISA-standardeihin, joihin IAASB pystyy itse vaikuttamaan. Voi olla, että ratkaisun avaimet eivät ole pelkästään IAASB:n käsissä, vaan tarvitaan yhteistyötä muiden sidosryhmien, kuten lainsäätäjien ja valvojen, kanssa.

Eri maissa erilaisia ratkaisuja

IAASB pitää huonona asiana sitä, että yhtenäisesti sovellettavaksi tarkoitettuja ISA-standardeja sovelletaan eri maissa eri tavoin. Jotkut maat ovat laatineet omia soveltamisohjeistuksia tai kokonaan omia standardeja pienten tai vähemmän monimutkaisten toimeksiantojen tilintarkastukseen. Joissain maissa on nostettu tilintarkastuksen lakisääteisiä rajoja, mutta pienet yhteisöt saatetaan silti velvoittaa valitsemaan tilintarkastaja, joka varmentaa tilinpäätöksen jollain toisella tavalla kuin tilintarkastuksella.

Kolme erilaista vaihtoehtoa

Keskustelupaperissa esitetään kolme vaihtoehtoista ratkaisua, jotka ovat sen toimintavaltuuksien rajoissa:

- 1) ISA-standardien kokonaisuudistus, 2) erillisen standardin laatiminen LCE-tilintarkastukselle ja 3) lisäohjeistuksen laatiminen ISA-standardien skaalaamiseksi LCE-toimeksiannoissa.

3X

1

Standardien kokonaisuudistus

ISA-standardit voitaisiin kirjoittaa uudelleen ja rakentaa niin sanotusti alhaalta ylöspäin sen sijaan, että standardia skaalattaisiin alaspäin LCE-tilintarkastuksissa. Tällainen lähestymistapa asettaisi yhteiset tavoitteet ja vaatimukset kaikille toimeksiannoille ja lisävaatimuksia monimutkaisemmille toimeksiannoille (ns. building-blocks approach). Myös standardeissa käytettyä kieltä voitaisiin yksinkertaistaa ymmärtämisen ja soveltamisen helpottamiseksi. Tämä ratkaisu olisi erittäin työläs ja hidas toteuttaa, mutta varmistaisi, että kaikissa tilintarkastuksissa noudatettaisiin jatkossakin samoja tuttuja standardeja.

2

Erillinen standardi

Vähemmän monimutkaisille toimeksiannoille voitaisiin laatia yksi oma tilintarkastusstandardi, joka korvaisi niiden tarkastuksessa ISA-standardit. Erillinen standardi voitaisiin laatia ISA-sanastoa ja viitekehystä noudattaen, tai se voisi perustua eri viitekehukseen. Tarkastuksesta saatu varmuus olisi silti kohtuullinen ja annettava tilintarkastuskertomus samanlainen. Erillisen standardin käytön ehdoista säädettäisiin paikallisesti.

3

Lisää ohjeistusta

Kolmas tapa ratkaista LCE-haasteita olisi antaa lisäohjeistusta ISA-standardien tehokkaaseen soveltamiseen. Lisäohjeistus voisi olla kattava yleisohje ISA-standardien soveltamiseen LCE-toimeksiannossa tai erillinen soveltamisohje (practice note). Vaihtoehtoisesti se voisi keskittyä LCE-toimeksiantojen kannalta haasteellisimpiin standardeihin tai niiden osiin tai ohjeistaa uusien ja uudistettavien standardien käyttöönotossa. Tällainen ohjeistus tapahtuisi kuitenkin ISA-standardien ulkopuolella eli olisi luonteeltaan ei-ohjaavaa (non-authoritative).

Kuva iStock

Näkökulmia KV-ympyröistä

Tapani Vuopala

Mitkä ovat mielestäsi pk-sektorin tilintarkastuksen suurimmat haasteet tänä päivänä?

Tilintarkastuksen laadusta on käyty paljon keskustelua viime aikoina. Tämä on johtanut globaalilla tasolla siihen, että sidosryhmät pyrkivät aiempaa aktiivisemmin vaikuttamaan tilintarkastuksen sisältöön. Uhkana on, että tilintarkastusalan oma rooli tilintarkastusta koskevien säännösten ja standardien kehittämisessä pienenee ja tilintarkastajien kattojärjestön, IFAC:n pyrkimykset harmonisoida tilintarkastusta jäävät taka-alalle.

Lisäksi sidosryhmiä kiinnostaa yleensä yleisen edun kannalta merkittävien PIE-yhteisöjen, kuten pörssiyritysten tai pankkien, tilintarkastus. Ei niinkään pk-sektorin tilintarkastus. On toki selvää, että yleisen edun näkökulmasta tilintarkastuksen mahdollisella epäonnistumisella olisi huomattavasti suurempi vaikutus, jos kyseessä olisi globaali konserni kuin jos kyseessä olisi paikallisesti toimiva pieni yritys. Kuitenkin pienet ja keskisuuret yritykset ovat lukumääräisesti tarkasteltuna suurin asiakasryhmä kaikkialla, missä lakisääteinen tilintarkastus koskee myös tämän kokoluokan yrityksiä ja yhteisöjä. Emme voi unohtaa pienten yhteisöjen tilintarkastuksen kehittämistä.

Tilintarkastuspalvelu on säilytettävä relevanttina myös pk-sektorilla. Onneksi IFAC ja IAASB ovat nyt tunnustaneet sen tosiasian, että pienten ja keskisuurten yritysten tilintarkastuspalvelun sisältöä on arvioitava uudelleen. Arviointi kohdistuu ensisijaisesti siihen, onko nykyisten ISA-standardien puitteissa tarkastustoimenpiteiden riittävä suhteellinen soveltaminen mahdollista pk-tilintarkastuksissa. Yhtenä ajurina meneillään olevassa keskustelussa toimii tilintarkastusalan Pohjoismaisen kattojärjestön, NRF:n, laatima luonnos SASE-standardiksi vuodelta 2015. Pohjoismaisesta aloitteesta on muutamassa vuodessa noussut globaali keskustelu siitä, miten tilintarkastus säilyy relevanttina palveluna myös pk-yrityksissä.

Mikä ISA-standardeihin liittyvä seikka on mielestäsi kaikkein ongelmallisimien pienissä toimeksiannoissa?

Yleisesti ottaen ISA-standardien haasteellisuus liittyy niiden suhteelliseen soveltamiseen. Toistaiseksi eri osapuolia tyydyttävää ratkaisua ei ole onnistuttu saavuttamaan, mutta keskusteluissa on ollut esillä muutamia vaihtoehtoja. Yksi vaihtoehto on, että pk-yritysten tilintarkastuksille

Vaihtoehtoisista ratkaisuista voidaan toteuttaa yksi tai useampia. Toisten toteuttaminen on hitaampaa kuin toisten. Kaikkien ratkaisujen osalta pitää huomioida myös muut sidosryhmät ja teknologian hyödyntämismahdollisuudet sekä varmistaa, että myös vähemmän monimutkaisten toimeksiantojen tilintarkastus pysyy relevanttina ja laadukkaana.

Suomen Tilintarkastajat pitää parhaana ratkaisuna oman erillisen standardin laatimista vähemmän monimutkaisille tilintarkastustoimeksiannoille. Standardi tarjoaisi yhdenmukaisen mallin, joka helpottaisi sekä tilintarkastajan että asiakkaan toimintaa. Näkemyksemme mukaan standardi kannattaisi rakentaa jo olemassa olevaa ISA-viitekehystä ja -sanastoa noudattaen. ■

Riitta Laine
KHT

Riitta Laine toimii asiantuntijana Suomen Tilintarkastajat ry:ssä.

Lisää

Tutustu IAASB:n julkaisemaan keskustelupaperiin "Audits of Less Complex Entities"

→ <http://bit.ly/2JVEy6f>

Kai Morten Hagen ja Tapani Vuopala vaikuttavat tilintarkastusalan kansainvälisissä ympyröissä. Minkälaisia vaihtoehtoja he löytävät nykyisiin haasteisiin?

Kuva Aki Rask

Tapani Vuopala edustaa Pohjoismaista Tilintarkastajaliittoa (NRF) toista vuotta IFAC:n Small and Medium Practices -komitean (SMPC) jäsenenä. Hän toimii tilintarkastajana DHS Oy Audit Partnersissa.

laadittaisiin oma standardi ja vain PIE-yhteisöjen tilintarkastuksissa noudatettaisiin nykyisiä ISA-standardia.

Alalla toimivien tahojen olisi tärkeää tuoda nyt esiin omia näkemyksiään tilintarkastusalaan koskevista kehitystarpeista ja kommentoida IAASB:n keväällä julkaisemaa keskustelupaperia.

Millaisena näet pk-yhtiöiden tilintarkastuksen tulevaisuuden?

Olen sitä mieltä, että jatkossakin on kehittävä nimenomaan tilintarkastuspalvelua ja säilytettävä se ammat-

tikuntamme ensisijaisena palveluna. Myös lainsäädännöllinen tausta ja normisto tukevat tilintarkastuksen roolia. Meidän on erityisesti pk-tilintarkastusten osalta ratkaistava kysymys siitä, mikä on kokeneen tilintarkastajan ammatilliseen harkintaan perustuva rooli esimerkiksi tilintarkastuksen sisältöä ja laajuutta sekä tarkastusmenpiteiden toteuttamisessa koskevissa päätöksissä. ■

Kai Morten Hagen

What is your role regarding SMEs or LCEs?

I have been part of several projects in Norway aiming to help in audits of small and medium-sized entities (SMEs) or less-complex entities (LCEs). The initiatives include developing guides for audits of SMEs, Audit tool and methodology (Descartes). I also, have experience in standard development as I support the auditing standard setting board in Norway.

I was the project manager on the Nordic initiative to develop a standard for audits of SMEs. Following that I became part of a working group under IAASB exploring what could be done internationally relating to standards for audits of SMEs. This group has now released a discussion paper.

I am also involved in revising ISA 315 "Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement". One of the key challenges in this project is to make the standard scalable for all kinds of entities.

What in your opinion are the challenges relating to SME or LCE audits especially regarding the ISAs?

In most economies SMEs are the backbone, and the ability to trust the reliability of the financial statements is important. Audit ensures the trust and therefore contributes to the economy and growth of the SMEs. In contrast to this we see that the standards have become more detailed and complex as a response to the development in the regulatory environment.

Because of this the standards then become difficult to apply on audits

Kai Morten Hagen

on IAASB:n jäsen ja toimii varapuheenjohtajana tilintarkastusalan eurooppalaisen kattojärjestön, Accountancy Europe, SME audit -ryhmässä. Kai työskentelee teknisenä johtajana Norjan tilintarkastusyhtisyyksessä, Norwegian Institute of Public Accountants, DnR.

of SMEs or LCEs and the practitioners question the scalability of the standards and the intent of being principle based. They also say that the audits are becoming more documentation and compliance driven, which can challenge professional judgement and together with the difficulty in scaling the standards and a stricter inspection regime this may have a negative impact on audit quality. There are also certain ISAs that include requirements that are more difficult to apply in SME audits such as ISA 240, ISA 315 and ISA 540.

How do you see the future of SME or LCE audits?

The background for the Nordic initiative was that we think that "Audit is and will continue to be a valuable service for the owners and management also in small companies". For this to continue to be true there is a need for standards that allows for audits to be relevant and to be seen as a valuable service. I hope that the auditors take the opportunity now given to share their views on how they think this issue should be handled and that we then can create standards that fulfil these needs. I hope to be busy in the fall reading comment letters from all around the world, including the Finnish auditors! ■

TERMIT TUTUIKSI

- IFAC** International Federation of Accountants on tilintarkastajien ja taloushallinnon ammattilaisten kattojärjestö. Sen perustehtäviin kuuluu taloudellisen raportoinnin läpinäkyvyyden ja vertailukelpoisuuden edistäminen.
- IAASB** International Auditing and Assurance Standards Board on IFAC:n itsenäinen komitea, joka laatii kansainväliset tilintarkastusalan standardit eli ISA-standardit.
- SMPC** Small and Medium Practices Committee toimii IFAC:n alaisuudessa ja käsittelee tilintarkastusalaan liittyviä kysymyksiä pienten ja keskusuurten toimijoiden näkökulmasta. Se ottaa kantaa ISA-standardeihin liittyviin kysymyksiin ja kommunikoi aktiivisesti muun muassa IAASB:n kanssa.
- SME** Small and medium-sized entities ja LCE, less-complex entities termeillä viitataan yrityksiin tai yhteisöihin, jotka kokonsa tai erityispiirteidensä vuoksi vaativat vähemmän tai yksinkertaisempia tilintarkastustarkastustoimenpiteitä kuin suuret tai monimutkaisemmat tilintarkastuskohteet. ■

TARKASTUKSET LAADUN TUKENA JA TAKEENA

Yksi laadukkaan taloushallinnon kriteereistä on oikeellisuus, mutta laatu on paljon muutakin. Tilitoimistotarkastukset tukevat taloushallinnon laatua.

Ari Lahdenkauppi

3X Mitä laatu on?

1

Laatua painottava organisaatio edistää kulttuuria, jonka luoma käytös, asenteet, toiminnot ja prosessit tuottavat arvoa täyttämällä asiakkaiden ja muiden sidosryhmien tarpeet ja odotukset.

2

Organisaation, tuotteiden ja palveluiden laatu määräytyy sen mukaan, miten asiakas kokee tarpeensa ja odotuksensa täyttyvän ja mikä on niiden tarkoitettu ja tahaton vaikutus olennaisiin sidosryhmiin.

3

Tuotteiden ja palvelujen laatuun sisältyy niiden käyttötarkoituksen ja toimivuuden lisäksi asiakkaan kokema arvo ja niistä saama hyöty.

Laatu määriteltynä ISO 9001:2015 laatustandardin mukaan.

Usein ajatellaan, että taloushallinto on laadukasta, kun kirjanpito on hoidettu sentilleen oikein ja tilinpäätös täyttää kaikki säädösten kriteerit. Laatu on kuitenkin paljon laajempi kokonaisuus.

Laadun yksiselitteinen määrittäminen ei ole helppoa, eivätkä maailmankuulut laatugurutkaan ole yksimielisiä siitä, mitä laatu on. Melkein kaikissa määritelmässä korostuu kuitenkin asiakasnäkökulma. Laatu ovat ”tuotteet tai palvelut, jotka täyttävät tai ylittävät asiakkaan odotukset”, tai voidaan asia määritellä jopa näin suoraan: ”Laatu on tyytyväinen asiakas”.

Eräs määritelmä jakaa laadun eri tasoihin: ”Laatua voidaan kuvata erittelemällä laadun välttämättömät ominaisuudet, eli vähimmäisvaatimukset (must-be quality) ja houkuttelevat, arvoa lisäävät ominaisuudet (attractive quality)”.

Laatu on suhteellinen käsite ja siihen vaikuttaa ratkaisevasti, millaiset ovat asiakkaan sekä muiden sidosryhmien odotukset ja miten ne kyetään lunastamaan. Yhä useammat organisaatiot korostavat, että menestyäkseen markkinoilla pitää ylittää asiakkaan odotukset esimerkiksi asiakasta ilahduttamalla.

Toisaalta vaarana on ajautuminen ylilaatuun, josta asiakas ei ole halukas maksamaan täyttä hintaa.

Ammattitaidon ohella myös palvelun on oltava laadukasta. Laadukkaan palvelun keskeisiä kriteereitä ovat muun muassa asenne, käyttäytyminen, lähestyttävyyden, joustavuus sekä luotettavuus. Myös vuorovaikutustaidot ovat tärkeässä roolissa. Ei riitä, että kirjanpitäjä tai tilintarkastaja on rautainen ammattilainen, jos häntä on vaikea lähestyä, tarvittavaa joustoa ei löydy tai puheisiin ei voi luottaa.

Laadukas taloushallinto

Myös taloushallinnon laatuun pätevät edellä kuvatut laatuominaisuudet. Taloushallinnon laatu riippuu siitä, mitä asiakas haluaa, mitä hänelle on luvattu, kuinka laajasti laatu tehdään muille tahoille, kuten verottajalle, tilintarkastajalle tai rahottajalle ja miten asiakkaalle tehdyn lupauksen pystytään lunastamaan.

Aina asiakas, esimerkiksi pienyrityksen johto, ei itsekään tiedä, mitä taloushallinnolta haluaa tai odottaa. Esimerkiksi complianceen varmistamista asiakas ei välttämättä tunne lainkaan eikä osaa siksi odottaakaan. Usein asiakas kokee taloushallinnon myös pakollisena pahana eikä osaa hahmottaa kuinka taloushallinnon numerot voisivat palvella yritystä päätöksenteossa ja johtamisessa.

Kirjanpito- ja taloushallintopalvelun keskeiset laadun muuttujat:

1. Kuinka tehokas, varmennettu ja automatisoitu on järjestelmä, jolla kirjanpidon transaktiot tuotetaan?
2. Kuinka hyvin kirjanpitäjä hallitsee lakisääteiset ja myös johdon laskentaan kuuluvat taloushallinnon kysymykset?
3. Kuinka hyvin kirjanpitäjä osaa palvella asiakasta ja kommunikoida asiakkaalle työn tulokset?

Taloushallintoliitto auktorisoi ja valvoo tilitoimistoja

Suomen Taloushallintoliitto valvoo jäsentensä toimintaa ja laatua. Kaikki Taloushallintoliiton jäsenet ovat auktorisoituja ja siten tarkastettuja.

Kun tilitoimisto hakee jäsenyyttä, Taloushallintoliitto suorittaa tilitoimistotarkastuksen. Tarkastuksen jälkeen tarkastuslautakunta käsittelee jäsenhakemuksen ja tarkastajan laatiman tarkastusraportin. Sen jälkeen jäsenhakemus käsitellään Taloushallintoliiton hallituksessa, joka hyväksyy tai hylkää hakemuksen.

Tarkastuksia suoritetaan jäsenyyden hyväksymisen jälkeen viiden vuoden välein, sekä muutoinkin mikäli tarkastuslautakunta katsoo siihen olevan erityistä tarvetta. Tarkastukset ovat keskeinen osa Taloushallintoliiton auktorisointivalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa

Laatu vaatii myös hyvää kommunikointia

”Eräs kirjanpitäjä tuotti kirjanpito- ja taloushallintopalvelua yhdellä toimialan parhaimmista sähköisistä järjestelmistä LVI-urakointia harjoittavalle asiakkaalle. Kirjanpitäjä oli alansa huippuammattilainen, joka hallitsi suvereenisti lakisääteisen taloushallinnon kiemurat. Tilinpäätös sekä kirjanpidon raportit oli hyvin laadittu ja niitä voitiin joustavasti varioida ja skaalata suoraan järjestelmässä. Asiakkaalle

laskettiin jopa myyntikatetta, mihin asiakas olikin hyvin tyytyväinen, koska myyntikate oli heille voimakkaassa kasvuvaiheessa tärkein toimintaa ohjaava mittari.

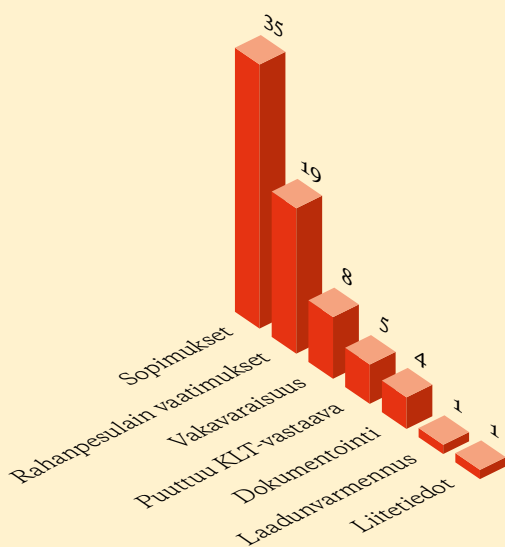
Ikävä kyllä, myyntikate oli laskettu kirjanpidossa väärin perusteella, jolloin kirjanpidon tuottamat myyntikatteen arvot olivat pahasti pielessä. Myyjien palkan provisio-osuus sekä asentajien matkakulut käsiteltiin kirjanpidossa

kiinteinä kuluina, vaikka ne olisi tietenkin pitänyt käsitellä muuttuvina kuluina, koska ne riippuivat urakoiden toteutumisesta. Koska kirjanpitäjä ei ymmärtänyt asiaa eikä kyennyt riittävän hyvin kommunikoidaan asiakkaan kanssa, asiakasta johdettiin harhaan tuottamalla hänelle väärää informaatiota.

Lopulta asiakas hermostui tilanteeseen ja irtisanoi sopimuksen.”

Asiat kuntoon yhteistyöllä

Syksyn 2018 tarkastuksissa annettiin huomautuksia 51 toimistolle, yhteensä 73 kappaletta (ks. kuva). Huomautukset liittyivät asioihin, joissa toimistojen jäsenkriteerit eivät täyttyneet (esimerkiksi edellytykset noudattaa hyvää tilitoimistotapaa). Tarkastuspäivänä tarkastaja sopi jäsenoimiston kanssa aikataulusta huomautetun asian kuntoon saattamiseksi. Tarkastuslautakunta valvoo, että huomautetut asiat hoidetaan kuntoon.

Sopimukset tarkoittavat tässä sekä toimeksiantosopimuksia tilitoimiston palveluista että sopimuksia henkilötietojen käsittelystä, silloin kun tilitoimistossa käsitellään asiakkaiden henkilötietoja.

Sopimukset henkilötietojen käsittelystä ovat pakollisia henkilötietosuojasetuksen nojalla. Toimeksiantosopimuksia puolestaan edellytetään Taloushallintoliiton jäsenoimistoilta hyvän tilitoimistotavan perusteella.

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä velvoittaa tilitoimistoja vastaavasti muun muassa laatimaan kirjallisen riskiarvion rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi sekä tunnistamaan asiakkaansa laissa kuvatulla tavalla.

Kuva iStock

jäsenvaatimusten täyttyminen. Tarkastettavaa voidaan myös tarkastuksen yhteydessä ohjata ja kannustaa kehittämään liiketoimintaansa.

Tarkastustoimintaa ohjaa hyvä tilitoimistotarkastustapa, jonka Taloushallintoliiton hallitus on hyväksynyt. Tarkastuslautakunta organisoii tarkastukset sekä ohjaa ja kehittää jatkuvasti tarkastusten sisältöä. Taloushallintoliiton tarkastajat ovat kokeneita, hyvän tilitoimistotutemuksen omaavia henkilöitä.

Auktorisointivalvonta toimii ja tuottaa tulosta

Syksyllä 2018 tarkastettiin 145 jäsenoimistoa, ja tarkastuksia oli toteuttamassa kaikkiaan 19 erikseen koulutettua tarkastajaa. Tarkastettavien toiveesta suurin osa tarkastuksista sijoittui loppusyksyyn, pääosin marraskuulle. Muutama tarkastus siirtyi syksyn aikatauluhaasteiden vuoksi keväälle 2019.

Syksyn 2018 tarkastuksissa sovellettiin uutta tarkastuskonseptia, jonka keskeisenä osana on ennalta tehtävä itsearviointi. Tarkastettava tilitoimisto arvioi toimintaansa suhteessa hyvää tilitoimistotapaa määrittävän toimialastandardin TAL-STA:n kriteereihin. Tarkastuspäivänä arviointi käydään läpi yhdessä tarkastajan kanssa. Lisäksi tarkastaja haastattelee henkilöstöä sekä tarkastaa asiakastöiden laatua. Havaintojensa perusteella tarkastaja tekee johtopäätöksensä tarkastetun toimiston jäsenedellytysten täyttymisestä sekä kehittämistarpeista laajemminkin.

Laatu on suhteellinen käsite ja siihen vaikuttaa ratkaisevasti, millaiset ovat asiakkaan sekä muiden sidosryhmien odotukset ja miten ne kyetään lunastamaan.

Suosituksista vauhtia liiketoiminnan kehittämiseen

Huomautusten lisäksi tarkastajat antoivat viime vuonna ensimmäistä kertaa kirjallisia suosituksia tarkastuksen kohteille. Suositukset perustuivat tarkastajan havaintoihin siitä, mihin asioihin tilitoimistossa kannattaisi kiinnittää huomiota. Kyse ei niiden kohdalla ollut jäsenkriteerien täyttymättömydestä, eikä suositeltuja asioita ole myöskään pakko laittaa kuntoon.

Suosituksen joukossa oli myös positiivisia huomioita, joissa tilitoimiston suositeltiin jatkavan samalla hyväksi havaitulla linjalla. Suositukset, kuten myös huomautukset, pyrittiin antamaan kannustavassa hengessä. Tarkastajien havaintojen mukaan tilitoimistot suhtautuivat saamiinsa suosituksiin positiivisesti ja vaikuttivat motivoituneilta parantamaan toimintaansa suositusten mukaisesti. Suosituksia annettiin yhteensä 330 kappaletta.

Suosittelavat asiat olivat aivan laidasta laitaan. Niitä annettiin 47 eri asiasta, kuten sopimuksista, rahanpesulain vaatimuksista, tilinpäätöksen liitetiedoista, johtamisesta ja kehittämisestä, dokumentoinnista, liitetietototteista, nykyaikaisista työmenetelmistä, tietoturvasta, laadunvarmennuksesta, vakuutusturvasta, henkilöresursseista, asiakasviestinnästä, toiminnanohjauksesta ja osaamisesta.

Sopimusten tai rahanpesulain vaatimusten osalta yritysten asiat olivat tyypillisesti valtaosin kunnossa. Suosituksissa kehoitettiin saattamaan vain pienemätkin nyanssit kuntoon.

Tarkastuksiin oltiin erittäin tyytyväisiä

Tarkastetuilta toimistoilta kerättiin palautetta tarkastuksista. Palautetta saatiin 50 toimistolta. Sekä itse tarkastus että tarkastajien toiminta vastasivat kiitettävästi odotuksia.

Myös tarkastajilta kerättiin palaute uuden tarkastuskonseptin toimivuudesta. Tarkastajien näkemys uudesta toimintatavasta oli positiivinen. Tarkastajat antoivat myös muutamia hyviä kehitysehdotuksia tarkastusprosessiin ja käytettäviin työkaluihin liittyen. Sekä tarkastettavien toimistojen että tarkastajien antama palaute tullaan huomioimaan tulevissa tarkastuksissa.

Tulevan toimintakauden tarkastusten painopistealueeksi, osin palautteiden perusteella, on valittu tilinpäätösten ja juoksevan kirjanpidon yhtenäisyys sekä laatu. Tarkastuksissa tullaan siis entistä enemmän kiinnittämään huomiota näihin kysymyksiin.

Kaiken kaikkiaan voitaneen todeta, että Taloushallintoliiton tarkastus toimii hyvin ja kehitty entisestään. Ja mikä tärkeintä - Taloushallintoliiton jäsenoimistot ovat varsin hyvässä kunnossa. Heillä on hyvät edellytykset noudattaa hyvää tilitoimistotapaa ja he ovat motivoituneita kehittämään sitä edelleen. ■

Ari Lahdenkauppi
KLT, DI

Ari Lahdenkauppi toimii jäsenpalvelujen johtajana Taloushallintoliitossa.

Tämän lehden suunnittelussa ja toteutuksessa mukana

Sanna Alakare
päätoimittaja
toiminnanjohtaja

Minttu Sallinen
toimitussihteeri
viestintä- ja jäsen-
palvelupäällikkö

Risto Ruuska
johtava asiantuntija

Jarkko Raitio
asiantuntija

Riitta Laine
tilintarkastusasiantuntija

Paula Hämäläinen
viestintä- ja jäsenpalvelu-
asiantuntija

Terhi Mattila
markkinointisuunnittelija

Marjukka Kähönen
toimittaja
Noon Kollektiivi

Kiitokset kirjoittajille ja lehden sisältöön panoksensa antaneille!

Maria Grönroos, PwC
Kai Morten Hagen, Norwegian
Institute of Public Accountants
Kim Ittonen, Hanken
Ville Kauppi, Suomen Asiakastieto Oy
Ari Lahdenkauppi, Taloushallintoliitto
Viivi Lajunen, Forensic Risk Alliance

Antti Neimala, työ- ja elinkeinoministeriö
Jyri Oksanen, työ- ja elinkeinoministeriö
Veijo Riistama
Paula Roima, Audimat Oy
Tytti Saarinen, Forensic Risk Alliance
Yrjö Tuokko
Tapani Vuopala, DHS Oy Audit Partners

**Löysitkö tästä lehdestä hyödyllistä tietoa?
Toivoisitko jostakin teemasta lisää artikkeleita?
Onko mielessäsi ajankohtaisia juttuideoita?**

Profittin seuraava numero 3/2019 on opiskelijanumero. Lehti ilmestyy lokakuussa.
Palautetta tai juttuideoita? Ole yhteydessä! viestinta@suomentilintarkastajat.fi

Suomen
TILINTARKASTAJAT

Tilaa Profiitti opiskelija- käyttöön

Opetatko laskentatoimea
tai taloushallintoa?
Kaipaako opetuksesi
tueksi lisämateriaalia tai
oheislukemista?

Profiitti - Talous & tilintarkastus -lehteä voi tilata opiskelijoiden käyttöön täysin ilmaiseksi SubjectAid-palvelusta. Myös toimitus on maksuton.

Lue lisää subjectaid.fi

LUOTTAMUSTA
RAKENTAMASSA.
Suomentilintarkastajat.fi

Seuraa meitä sosiaalisessa mediassa

Suomen Tilintarkastajat ry | ST-Akatemia Oy

@STyhdistys

Profiitti - Talous & tilintarkastus on Suomen Tilintarkastajat ry:n jäsen- ja sidosryhmälehti taloudellisen raportoinnin ja tilintarkastuksen ajankohtaisista aiheista. Mielenkiintoisia artikkeli- ja blogisisältöjä löydät myös verkkosivuiltamme www.suomentilintarkastajat.fi/blogi